БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

39-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Улаан-Үдын горкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 128 (9882) | 1962 оной июнийн 1, пятница | Сэн 2 мүнгэн

Совет олониитын түлөөлэгшэдэй конференци хүдэлмэрээ дүүргэбэ

МОСКВА, майн 30. (ТАСС). Буу зэбсэг бүгэдэ ниитээрээ хуряахын, эб найрамдалай түлөө тэмсэхэ совет олониитын түлөөлэгшэдэй конференци мүнөөдэр Союзуудай байшангай Колонно зал соо хүдэлмэрээ дүүргэбэ.

«Буу зэбсэг бүгэдэ ниитээрээ хуряахын, эб найрамдалай түлөө совет арадай тэмсэл» гэһэн элидхэлые конференциин делегадууд шагнажа зүбшэн хэлсэһэн байна.

Удаань буу зэбсэг бүгэд ниитээрээ хуряахын, эб найрамдалай түлөө бухэдэлхэй конгрессгэ хабаадаха советск делегадууд зуун хүнһөө һуу гагдаа, конгресстэ хабаадах советскэ делегадуудта захя баталан абтаа.

Эб найрамдал хамгаалх советскэ комитедые конферен ци шэнээр һунгаһан байна.

Эрэгтэй, эмэгтэй бүхы хүдэлмэришэдтэ, колхозникгуудта, совхозуудай хүдэлмэришэдтэ, совет интеллигенцидэ, бүхы совет арадта КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй

ХАНДАЛГА

Хүндэтэ нүхэд!

Партиин Центральна Комитет, Советскэ правительство энэ бэшэгээр совет арадта хандажа, манай хүдөө ажахын үйлэдбэриин хүгжэлтын зарим шухала асуудалнуудые, мүн хүн зоной улам ехэ болжо байгаа эдеэ хоолой, илангаяа мяха, тоһоной хэрэглэмжые хангаха тухай зарим шухала асуудалнуудые хаража үзэхэ гэжэ шиидээ. Хото городуудай зониие мяхаар, мяханай зүйлнүүдээр хангаха хэрэгтэ тохёолдоһон бэрхэшээлнүүд тухай нюунгүйгөөр, сэхэ руунь хэлэхэ шухала, тиигээд эдэ бэрхэшээлнүүдые ойрын сагта усадхахын тулада абтаха хэмжээнүүд тухай хэлэхэ шухала гэжэ парти, правительство тоолоно.

Хүдөө ажахын продуктнуудые улам ехээр абадаг болохын түлөө манай партиин ямар нэтэрүү шангаар оролдожо байһан тухайнь совет хүнүүд мэдэнэ.

Ябажа гараһан замаа эрьен һөөргөө хаража, 1953 ондо болоһон КПСС-эй ЦК-гай сентябриин пленумэй һүүлээр хүдөө ажахымнай хүгжэһэн замые анхаралтайгаар хаража үзэбэл, хүдөөгэй ажалшад хүдөө ажахынгаа үйлэдбэриие дэбжүүлхын тулада ехэ юумэ хээ гэжэ бүрин үндэһэтэйгөөр хэлэжэ болоно. Хүдөө ажахын продукциин ниитэ хэмжээн 1953 онһоо 1961 он болотор 1,6 дахин ехэ болоо. Таряа абалганай энэ үе соо 5 миллиард 36 миллион пүүдһээ 8 миллиард 422 миллион пүүд хүрэтэрөө дээшэлбэ. Энэ — ехэ илалта гээшэ. Мүнөө таряае эдеэ хоол болгон хэрэглэхэ оронойнмнай хэрэглэмжэнь гүйсэд хангагдадаг болонхой. Мяха абалга (үүсэлэлгын шэгнүүрээр) мүн энэ үе соо 5 миллион 800 мянган тонноһоо 8 миллион ... мянган тонно хүрэтэр, һү абалга 36 миллион 500 мянган тонноһоо 62 миллион 500 мянган тонно хүрэтэр дээшэлээ, тиихэдэ үндэгэ абалга 16 миллиард мүнсогорһоо 29 миллиард хүрэтэр олошороо. Сахарай свёклоһоо сахар үйлэдбэрилгэ 3 миллион 434 мянган тонноһоо 6 миллион 85 мянган тонно хүрэтэр ехэ болоо гэхэ мэтэ.

Колхоз, совхозуудай ажалшадай оролдолго хэшээнь ехэ гэжэ тэмдэглэбэшье, хүдөө ажахын үйлэдбэридэ туйлагдаһан үрэ дүнгые үндэр ехэ гэжэ бидэ ...шье хэлэжэ шадахагүй байнабди. Хүн зонойнгоо ... болоһон хэрэглэмжые эдеэ хоолой зарим зүйлнүүдээр, түбхын түрүүндэ мал ажалай продуктнуудаар хангаха болотороо, хүдөө ажахымнай үйлэдбэри ...шөөл дэбжээдүй байна.

...энь ямар шалтагаанһаа болооб?

...эрэ хэлэгдэһэн бэрхэшээлнүүд хадаа манай ...мо түргэн хүгжэлтын замда ушарһан бэрхэшээлнүүд гэжэ ушар байдалые зүб ойлгодог хүн бүхэн ...бэлэхэнээр ойлгохо байна.

...ветскэ экономико эршэмтэй түргэнөөр хүгжэнэ. ...ойнмнай хүн зон, илангаяа городой зон, айхабтар ...өөр олошорно. Оронойнмнай хүн зон 1953 онһоо ...он болотор 29 миллион хүнөөр, тэрэ тоодо городой зон 28 миллион хүнөөр олошороо. Ажалшадай ...эн олзонь жэлһээ жэлдэ ехэ болоно. 1961 ондо ...олзонь, 1953 онойхитой сасуулбал, 42 миллиард ...ригөөр гү, али 87 процентээр ехэ болоо.

...циализмын эрхэ байдалда совет бүлэ бүхэн хойшодоо садхалан тэниглэн байхабди гэжэ ...дэг. Манай орон дотор ажал хүдэлмэригүй байдал үни үгы болонхой. Хүнүүдэй үтэлхэдэнь, ажалай хүсэ абажа шадахаяа болиходонь, гүрэн ...нэ. Гэр байрын барилгада, хүн зониие түлөөһэгүйгөөр аргалха эмнэхэ хэрэгтэ, мүн элдэб һургуулинуудта хүнүүдые түлөөһэгүйгөөр һургаха ябадалда ...най айхабтар ехэ мүнгэ зөөри гаргана.

...питализмын эрхэ байдалда ажалша бүлэ бүхэн ...н олзынгоо ехэнхи хубиень байрада һууһанайнгаа түлөө, эмнүүлһэн аргалуулһанайнгаа, үхибүүдээ һургуулида һургаһанайнгаа түлөө үгэдэг, гамшагта үедөө гаргаха гэжэ хадагалдаг. Харин тиихэдэ манай совет бүлэ олоһон олзынгоо ехэнхи хубиень улам һайнаар эдеэлхэ, хубсалха хэрэгтэ зориулдаг байха юм. Иимэ дээрэһээ мяхан, элдэб колбаса...ууд, малай тоһон зэргын эдеэ хоол улам ехээр ...эй болоно. Харыт, нүхэд, һүүлэй жэлнүүдтэ хүн ...үнэтэй сэнтэй эдеэ хоолые ямар ехээр худалдан абадаг болоо гээшэб! Жэшээнь, 1953 ондо гүрэнэй худалдаа наймаанай эмхинүүдээр дамжуулан, 1 миллион 757 мянган тонно мяхан болон мяханай зүйлнүүд худалдагдаһан байгаа һаань, 1961 ондо 4 миллион 33 мянган тонно худалдагдаһан байха юм; ...лон һүнэй зүйлнүүд түрүүн 1 миллион 980 мянган тонно, һүүлдэ 9 миллион 393 мянган тонно худалдагдаа. Малай тоһон 1953 ондо 330 мянган тонно худалдагдаһан һаа, 1961 ондо 632 мянган тонно, сахар ...миллион 410 мянган тонно худалдагдаһан һаа, ...до 4 миллион 550 мянган тонно худалдагдаа. ...да тээнь 2 миллиард 45 миллион үндэгэн худалдагдаһан байбал, үнгэрэгшэ жэлдэ 5 миллиард ...миллион монсогор үндэгэн худалдагдаһан байна. ...хүнүүдэй хэрэглэмжынь, тэрэ тоодо эдеэ ...эрэглэхэ хэрэглэмжыньшье саашадаа улам ...өөр дээшэлхэ байһаниинь дамжаггүй. Арад зоной ...на байдалые саг үргэлжэ һайжаруулха гээшэ ...алис обществын жама ёһон, Коммунис партиин, Советскэ правительствын гол оролдохо зүйлынь ...

...н болоһон КПСС-эй ЦК-гай мартын Пленум ...рга боломжонуудые алишье талаһаань хараад байхадаа, орон доторoo эдеэ хоол элбэг ...охын тулада бэелүүлэгдэхэ ёһотой тодорхой ...үүдые хараалаа.

...оол элбэг ехэ болгохын тулада юу хэхэ хэрэгтэйб? Хүсэн түгэс материально-техническэ бааза хүгжөөхэ хэрэгтэнь колхоз, совхозуудта али болохо туһаламжа үзүүлхэ, газар уһа, техникэ хэрэглэхэ ябадалые эрид һайжаруулха, ажал хүдэлмэриин эмхидхэлые һайжаруулха шухала. Хүдөө ажахын үйлэдбэриин түрүүшүүлэй дүй дүршэл, хүдөө ажахын эрдэм ухаанай туйлалтанууд бүхы колхоз, совхозуудта нэбтэрүүлэгдэхэ зэргэтэй.

Ниитынгээ ажахые хүгжөөхын түлөө эгээн бага хүсэ, зөөри гарган, хүдөө ажахын продуктнуудые айхабтар ехээр абадаг болохын түлөө бүхы колхозникгуудай, совхозой хүдэлмэрилэгшэдэй болон мэргэжэлтэдэй материальна урмашалые улам дээшэлүүлхэ шухала.

Хүндэтэ нүхэд! Партиин Центральна Комитет, Советскэ правительство колхоз, совхозуудта материально-техническэ туһаламжа улам ехээр үзүүлдэг болохо тухай асуудалые һүүлэй үедэ нэгэнтэ бэшэ зүбшэн хэлсэһэн байна. Үйлэдбэри эмхидхэхэ эрхэ байдалые, тэрэ тоодо мал ажал эмхидхэлгыешье, һайжаруулха гэһэн зорилгоор тиигдээ.

Бюджедэй ёһоор абаха мэдээжэ мүнгэ зөөриһөө гадна, колхозууд машина болон үйлэдбэридэ хэрэглэгдэхэ бусад товарнуудай сэнгэй доошолуулагдаһанай ашаар нилээд ехэ нэмэлтэ мүнгэ зөөри абаха байна.

Үнгэрэгшэ жэлдэ хүдөө ажахын машинануудай, запасной частьнуудай, горючиин сэн доошолуулагдаа, олзын налогоор хүнгэлэлтэ тогтоогдоо. Жэлэй хугасаае абабал, энээнэй ашаар колхозууд 900 миллион түхэриг алмаха. Мүн колхозуудай худалдан абаха барилгын материалай, металлай болон металл хэрэгсэлнүүдэй сэнгые доошолуулха тухай тогтоол СССР-эй Министрнүүдэй Совет 1962 оной февральда абаа. Нэгэ жэлэй хугасаада бодобол, энээнэй ашаар колхозууд 250 миллион түхэриг алмаха. Тэрээнһээ гадна, мал ажалда капитальна барилга хэхын тулада совхозуудта түсэбһөөнь гадуур нэмэжэ, 210 миллион түхэриг энэ жэлдэ һомологдобо.

Тиимэ болохолоороо, дээрэ дурсагдаһан хэрэгсэлнүүдэй сэнгэй доошолуулагдаһанай, мүн мал ажал хүгжөөхэ хэрэгтэ нэмэлтэ мүнгэ зөөриин һомологдоһоной ашаар хүдөө ажахымнай шэнэ мүнгөөр 1 миллиард 360 миллион түхэриг гү, али хуушан мүнгөөр 13 миллиард 600 миллион түхэриг нэмэжэ абаханиинь гээшэ. Энэ хадаа хүдөө ажахые хүгжөөхэ хэрэгтэ оруулагдаһан нилээд горьтой туһа нэмэри мүн.

Хүдөө ажахын продукциие худалдан абалгын зүб, экономическа талаараа үндэһэлэгдэһэн сэнгүүдые тогтоохо гээшэ хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ шухала удха шанартай. Тэдэ сэнгүүд үйлэдбэридэ гараһан гаргашые сүм тэхэрюулхэһээ гадна, үргэдхэжэ шэнэдхэн үйлэдбэрилхэ хэрэгтэ хүрэхэ нөөсэ бии болгохо ушартай.

Һүүлэй үедэ парти, правительство хүдөө ажахын продуктнуудай бэлэдхэлгын сэнгүүдые гүримшүүлхэ тушаа мүн лэ хэдэн шухала хэмжээнүүдые абаа. Хүдөө ажахын продуктнуудай бэлэдхэлэй сэнгүүд дээшэлүүлэгдэһэн байгаа. Энэ ушарһаа колхоз, совхозуудай экономиконь бэхижээ, колхозууд болон колхозникгуудай материальна урмашал эли бодо дээшэлээ. Гүрэмнай эдэ мэтын хэрэгтэ олон миллиард түхэриг гаргашалаа. Гэбэшье ажахымнай хүгжэлтэ юу харуулнаб гэхэдэ, хүдөө ажахын эгээл ажал ехэтэй һалбари болоншо мал ажалай нилээд ехэ гээгдэлые усадхахын тулада һомолһон мүнгэ зөөримнай үшөөл багадаад байна.

Стол дээрэ мяха, һү, тоһоной бии болохын урда тээ илангаяа хатуу шэрүүн уларилтай нютагуудта ехэ ажал хэхэ хэрэгтэй гэжэ наһа хүсэһэн хүн бүхэн мэдэдэг. Тиигээ тиитэрээ оронойнмнай олонхи районуудта 7-8 һарын туршада намар, үбэлэй үе байдаг байхадань, мал харууһалха, тэжээл бэлэдхэхэ гээшэ бэрхэтэй юм. Малай байра барихын, фермэнүүдые оньһожоруулжа, электрификаци хэхын тулада айхабтар ехэ хүсэ зөөри гаргаха шухала байдаг.

Колхоз, совхозуудта мал ажалые оньһожоруулгын ба ажалай бүтээсын мүнөөнэй хэмжээнһээ дулдыдан, мяха, һү абалгада зорюулагдадаг гаргаша айхабтар ехэ байна. Тэрэ гаршань хүдөө ажахын продуктнуудые гүрэнэй худалдан абадаг сэнгүүдһээ нилээд үлүү.

Энээнһээ боложо, мал ажалһаа олзо оруулдаггүй, харин гарзатадаг колхозууд манда үшөөл олон. Тиин мал ажалынь ажахынгаа бусад һалбаринуудһаа колхозой суглуулһан нөөсыешье заримдаа һалгажархидаг байна. Иимэ тоонууд дээрэ бодожо үзэнгүй байха аргагүй. Бодо малай 1 центнер мяханай (амидын шэгнүүрээр) өөрынь үнэ 1960 ондо 91,6 түхэриг, 1961 ондо 88 түхэриг байгаа. Харин тиихэдэнь худалдан абалгын сэн 59,1 түхэриг болоо. Гахайн центнер мяханай өөрынь үнэ 1960 ондо 122,6 түхэриг, үнгэрэгшэ жэлдэ 118 түхэриг байгаа. Харин худалдан абалгын сэн 82,3 түхэриг болоо. Шубуунай мяханайхи—1960 ондо 140,5 түхэриг, 1961 ондо 133,5 түхэриг байгаа. Харин худалдан абалгын сэн 82,2 түхэриг болоо.

Мяхан болон һүнэй өөрынь үнэ зарим тэды доошолоо гэжэ эндэһээ харахаар. Тингэбэшье мяха абалгада гаргагдаһан бодото гаргашые худалдан абалгын сэнгүүд бүглэнэгүй. Тиимэ болоходоо, абаһан мяха, һүнэйнгөө килограмм бүридэ колхоз гарзатана гээшэ. Иимэ байдалтай байхадаа, эдэ продуктнуудые ехээр абаха гэһэн материальна урмашалга колхоздо үгы байһаниинь ойлгосотой. Иихэдэнь яахаб? Мяха, һү абалгын колхозуудта экономическа ашаг олзотой байхын тулада, тэдээнһээ шухала хэрэгтэй нөөсэеэ хуряажа абахынь тулада, мал ажалай продуктнуудые түргэнөөр, ехээр абаха материальна урмашалтай болохынь тулада һү, мяха худалдан абалгын сэнгые дээшэлүүлхэ хэрэгтэй. Теэд тиихын тулада айхабтар ехэ зөөри хэрэгтэй бшуу. Тэрэ зөөри хаанаһаа абахаб гэһэн асуудал гарана.

Магад, хэһэн ажалай зэргээр колхозуудай хубааридаг олзын хэмжээе багадхаха гээшэ гү? Үгы, энэ хэмжээн колхозникгуудай материальна урмашалгые доошолуулжа, колхозно үйлэдбэриин экономическа үндэһые һулаpуулха болоно. Тиимэ болохолоороо, энэмнай туһа хүргэхэгүй, харин хоро хүргэхэ байна бшуу. Энэ хэмжээн мал ажалай хүгжэлтые түргэдхэхэ бэшэ, харин удааруулха.

Магад, мяха, һү абалгые түргөөр ехэ болгохын тулада оронойнгоо өөрыгөө хамгаалха, промышленностия хүгжөөхэ хэрэгтэ гаргадаг зөөриһөө абаха юм гү? Яабашье тиигэжэ болохогүй гэжэ бүхы совет хүнүүд ойлгоно.

Бидэнэр агаар хиигүй газарта һууна бэшэбди. Империализмын байгаа сагта шэнэ дайнай аюулшье бии байха. США түрүүтэй дэлхэйн хархис хүсэнүүд мүнөө буу зэбсэгээ шангаар хангирган, дайнай зэбсэг айхабтар яаралтайгаар бүтээн, СССР-тэ болон бусад социалис оронуудта гэнтын ракетно-ядерна добтолго хэхэ түсэб зохёожо байдагынь нюуса бэшэ. Тэдэнэй политигуудынь, генералнуудынь энээн тухай сэхэ хэлэдэг. Тэрээнһээ байтагай, Америкын Холбоото Штадуудай президент г-н Д. Кеннеди энээн тухай сэхэ хэлээ бшуу. Тэрэ иигэжэ мэдүүлээ: «Зарим нэгэ ушар байдалай тохёолдоод байгаа һаа, бидэнэр Советскэ Союзтай хэгдэхэ ядерна дайнда үүсхэл гаргажашье болохобди».

Ушар иимэһээ мүнөөнэй уласхоорондын оршон байдалда ямар шанга эрилтэ табигданаб гэхэдэ, Советскэ Союз, дэлхэйн социалис системын бүхы оронууд ямаршье дайсанда үхэлтэ шанга харюу үгэхөөр хододоо бэлэн байха ёһотой. Харин бэеэ хамгаалха хэрэг бэхижүүлхын тулада ехэ гаргаша, ехэ мүнгэ зөөри хэрэгтэй гэжэ мэдээжэ. Теэд, хэды шаналмааршье һаань, гаргаша гаргангүй аргагүй. Империалистнууд гансал хүсэндэ һүгэдэдэг заншалтай. Мүнөө болотор тэдэнэй дай эхилээгүй гансал шалтагааниинь юуб гэхэдэ, тэдэ манай экономическа болон сэрэгэй һүр хүсые мэдэнэ, совет орон ямаршье дайсанай дай жүрөөдэһэн охиень бууруулха бүхы шухала юумэтэй гэжэ мэдэнэ.

Магад, металлургическа, химическэ, машина бүтээлгын, мүн промышленностиин бусад һалбаринуудта һомологдоһон мүнгэ зөөриин зарим хубиень абажа, хүдөө ажахыда зорюулха гү? Тиигэжэ болохогүй. Энэ ушар арадаймнай бүхы ажахын, тэрэ тоодо хүдөө ажахыншье экономическа баазыень һуларуулха байна.

Гүрэмнай гэр байрын барилгада, эмнэлгын эмхи зургаануудые, һургуулинуудые олоор бариха хэрэгтэ айхабтар ехэ мүнгэ зөөри һомолно. Гансал һүүлэй дүрбэн жэлэй туршада 50 миллион совет эрхэтэд, ондоогоор хэлэхэдэ оронойнмнай хүн зоной дүрбэнэйнь нэгэ хуби шахуунь, шэнэ гэртэ орожо түбхинөө. Магад, гэр байрын барилгые бага болгожо, зарим тэды мүнгэ зөөри олдохоор гээшэ гү? Тиигэжэшье болохогүй гэжэ совет хүнүүд ойлгоно.

Тиимэ болохолоороо, мал ажалай продуктнуудые абалга түргэнөөр ехэ болгохын туладал худалдан абалгын сэнгүүдые дээшэлүүлхэ шухала байһаниинь элитэ. Энээнһээ уламжалан, мүн мяханай ба мяханай зүйлнүүдэй, малай тоһоной розничио сэнгые дээшэлүүлхэ шухала болоо.

Мяха худалдан абалгын сэнгые дээшэлүүлээд, мяханай болон мяханай зүйлнүүдэй мүнөөнэй розничио сэнгые хуушан зандань үлөөжэ болохогүй юм аа гү гэһэн асуудал зарим зоной зүгһөө гаража болохо. Энэ хэрэгтэ гүрэмнай нэмэлтэ мүнгэ зөөри, жэшээнь архи, тамхи болон бэшэ зарим юумэнүүдэй сэнгүүдые дээшэлүүлжэ, олобошье гэлэйл даа. Тиигэбэшье худалдан абалгын сэнгүүдые дээшэлүүлээд байхадаа, розничио сэнгүүдые урданай хэмжээндэ үлөөжэ болохогүй. Мяханай дуталдадаг байһан үедэ энэ хэмжээн хонжоо наймаа хэхэ арга олгохо, тиигэжэ городой зониие мал ажалай продуктнуудаар таһалгаряагүй хангажа байха зорилго шиидхэхэ хэрэгтэ бүри ехэ һаад түбэг ушаруулха болоно.

Мүнөө үедэ, мяханай хомор байхада, хүн зомнай мяха худалдадаг зарим хүнүүдтэ үлүү мүнгэеэ түлэхэ баатай болоно. Тэдэ хүнүүд мяха абалгада ушарһан бэрхэшээлнүүдые һамбаашалан, хонжоо наймаа ябуулжа, ехэ мүнгэ оложо байна. Худалдан абалгын сэнгүүдые дээшэлүүлээд байхадамнай, колхозуудта ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ эрхим зэргын арга боломжо бии болохо юм. Энээнэй үндэһөөр мал ажалай продуктнуудые абалга ехэ болохо, саашадаа худалдаа наймаанай эмхинүүдээр дамжуулан, хүн зондо мяхан хэрэгтэй соонь үнэгүй сэнгээр худалдагдадаг болохо. Тиимэһээ саг зуура мяханай сэнгые дээшэлүүлээд байхадамнай, энэ хэмжээн гарзаяа тэхэрюулжэ, хүн зондо ашаг олзо үгэхэ юм.

Эдэ бүгэдые хараада абан, КПСС-эй ЦК, СССР-эй Министрнүүдэй Совет хадаа үхэрэй, хониной, ямаанай, шубуунай мяха худалдан абаха үнэ сэнгые 35 процентээр дээшэлүүлхэ гэжэ шиидхээ. Тиихэтэй хамта мяха, мяханай продуктнуудые жэжэ жэжээр худалдаха сэнгые дунда зэргээр 30 процентээр, тэрэшэлэн малай тоһо худалдаха сэнгые дунда зэргээр 25 процентээр дээшэлүүлхэ гэжэ шиидхээ.

Үнэ сэн дээшэлүүлхэ гээшэ таарамжагүйшэг хэмжээн гэжэ партиин Центральна Комитет, Советскэ правительство мэдэрнэ. Мяха, мяханай зүйлнүүдые, тоһо худалдаха сэнгые дээшэлүүлхэдэ, эдэ зүйлнүүдые хүн зоной худалдан абаха арга боломжые зарим зэргээр хорооход, бата болгохо, гэр бүлэнэрэй бюджедтэ нүлөөлхэ байна гэжэ парти яһала ойлгоно.

Мяха, мяханай зүйлнүүдые, тоһо худалдан абалгын болон розничио сэнгүүдые дээшэлүүлхэдээ, партиин Центральна Комитет болон Советскэ правительство хадаа розничио сэнгүүдэй дээшэлүүлэгдэһэнһээ уламжалан хүн зоной гаргашын ехээр дээшэлхэгүй тухай оролдолго гаргаһан байна. Энэ зорилгоор сахар, тэрэшэлэн штапельна бүд, иимэ бүдөөр оёгдоһон хубсаһа хунар худалдаха сэнгүүд доошолуулагдаһан байна. Олон миллион хүн зон манайда ниитын эдеэ хоолоор хангагдадаг. Эдэ бүгэдые хараада абан, мяхаар буйлуулагдаһан зүйлнүүдые худалдаха сэнгые тиимэ ехэ бэшэ хэмжээтэйгээр дээшэлүүлхэдэ зохихо гэжэ мэдэрэгдэһэн байха юм.

Худалдалгын болон розничио үнэ сэн дээшэлүүлхэ гээшэ шухала хэмжээ болоно. Энэ бүгэдэ хадаа мал ажалдахи хүдэлмэриие оньһожоруулха, барилгые үргэдхэхэ, тэжээл ехээр бэлэдхэхэ хэрэгтэ колхозуудай нэмэжэ мүнгэ зөөри гаргаха, тиимэ болохолоороо мяха, һү элбэгээр абадаг болохо арга олгохо байна. Тиихэтэй хамта сэн дээшэлүүлгэ колхозуудай, колхозникгуудай хэһэн ажалайнгаа үрэ дүн тухай материальна талаар урмашалгые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ туһалха байна. Эдэ хэмжээнүүд хадаа мал ажалай продуктнуудые түргэнөөр элбэг болгохо хэрэгтэ туһалха, тэрээнһээ уламжалан бүхы совет арад олзотохо байна.

Тэрээнһээ гадна мүнөө үедэ мяханай, малай тоһоной сэнгые эдеэ хоолой бусад зарим продуктнуудтай жэшэхэ болоо һаа, доогошогуур байһан болоно. Энэ юун дээрэһээ болооб гэхэдэ, мяханай, малай тоһоной үнэ сэнгүүд экономическа үндэһэ баримтагүйгөөр эдеэ хоолой продуктнуудай, жэшээлхэдэ, ургамалай тоһоной, сахарай, хартаабхын үнэ сэнгүүдтэ орходоо бага болгогдоһон байгаа. Мүнөө үедэ манай орондо мяханай үнэ сэн ехээр хүгжэнги хүдөө ажахытай хэдэ хэдэн капиталис оронуудайхида орходоо доогуур байна.

Хүдөө ажахыда ажалай бүтээсын улам ехэ болологоһоо дулдыдан, манай орондо худалдаха сэнгэй доогуур байха болоо һаань ехэ һайн байха байгаал даа. Гэхэ зуура СССР-эй хүдөө ажахын ажалай бүтээсэ хүдөө ажахыгаа ехээр хүгжөөһэн зарим капиталис оронуудайхида орходоо доогуур байһыень шаналхаар байна.

Иимэ эрхэ байдалда мяханай, мяханай зүйлнүүдэй, тоһоной розничио сэнгэй доогуур байһан ушар үйлэдбэриие тааруугүй байдалда оруулна. Мал ажалай продуктнуудые гүрэнэй нилээд ехэ гарзатайгаар худалдадаг байһые таарамжатай гэжэ тоолохоор гээшэ аал? Жэшээлхэдэ, үнгэрэгшэ жэлдэ центнер үхэрэй (годод мяха) мяха худалдажа абахын, буйлуулхын, худалдахын тулада гүрэн 138,6 түхэриг гаргашалһан байгаа һаа, элдэб янзын үхэрэй мяханай центнерэй розничио сэн 110,8 түхэригтэ болоһон байгаа. Гахайн мяханай (үүсэлэгдэһэн шэгнүүрээр) түлөө хамта дээрээ гүрэнэй 767,2 түхэриг гаргашалһан байгаа һаа, бүхы янзын тиимэ мяха худалдалгын сэн дунда зэргээр 155,6 түхэригтэ болоһон байгаа. Тиихэдэ малай тоһон худалдалгын сэнгһээ гүрэндэ үнэтэй болодог.

Энээниие хуу тооложо үзэхэ болоо һаа, бүхы худалдаа наймаагаар, мал ажалай продуктнуудые худалдалгаар олон зуун миллион түхэригөөр гүрэнэймнай гарзада ородог байһаниинь тон эли боложо үгэнэ. Тиимэһээ мяха худалдан абаха, худалдаха сэнгүүдтэ шухала заһабари оруулха, тиигэжэ мал ажалай продуктнуудые элбэгжүүлхэдэ, таарамжатай эрхэ байдал бии болгохо хэрэгтэй болоно.

Хүндэтэ нүхэдүүд!

Мал ажалай продуктнуудые худалдан абаха үнэ сэнгые, тэрэшэлэн розничио сэнгые нэмээхэ зэргээр хүдөө ажахыда туһалха хэмжээнэй экономическа ба политическэ талаараа тон шухала байһые эрэгтэй, эмэгтэй хүдэлмэришэд, колхозникгууд, совет интеллигенци, бүхы совет хүнүүд зүбөөр ойлгохо гэжэ, орон доторoo хүдөө ажахын продуктнуудые тон түргэнөөр элбэг болгохын тула шухала бүхы юумэ хэхэ байха гэжэ партиин Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет батаар этигэнэ.

Коммунизмда зориһон дабшалта бэрхэшээлнүүдые дабангүйгөөр хэгдэхэ шэнгеэр ойлгожо болохогүй. Шэнэ ажабайдал зохёон байгуулха гээшэ жэгдэ тэгшэхэн шала дээгүүр һаадгүй һолжорон дабшаха ябадал бэшэ юм.

Коммунис байгуулалтын агууехэ түсэбүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ зарим тэды бэрхэшээлнүүдшье тохёолдоно. Гэхэ зуура мүнөөнэй бэрхэшээлнүүд урданьманда ушардаг байһан бэрхэшээлнүүдтэ орходоо һураггүй бэлээр зайсуулагдаха болоно.

Өөһэдынгөө социальна хүгжэлтын талаар нилээд дээдэ шатада гаранхайбди. Теэд арадай ажахые хүгжөөхэ хэрэгтэ горитой амжалтануудые туйлабашье, һанаагаа амаран, һайзагайрбал, алдуутай ябадал болохо бэлэй.

Хүдөө ажахые хүгжөөлгэ — бүхы партиин, бүхы арадай шухалын шухала хэрэг байһандань совет хү-

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта)

Эрэгтэй, эмэгтэй бүхы хүдэлмэришэдтэ, колхознигуудта, совхозуудай хүдэлмэришэдтэ, совет интеллигенцидэ, бүхы совет арадта КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй

ХАНДАЛГА

(Түгэсхэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта)

нүүдэй анхаралые парти, правительство үшөө, үшөө дахин хандуулна.

Мяха, һүнэй өөрынь үнэ сэнгые худалдан абалгын үнэ сэнгһээ ниилээд доогуур болгожо шадаһан олохон совхоз, колхозууд манай орон дотор мүнөө бии. Бүхы колхозууд, совхозууд мяха, һү абалгын талаар тон ойрын сагта ехэ алхам хэхэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, продукт абалгын гарша гаргашые эрид хорооходо байһаниинь дамжаггүй. Продуктнуудай элбэг болоод, тэдэниие үйлэдбэрилэн абахын тула хүсэ гаргалгын таһалгаряагүй хороод байхадань, худалдан абалгын үнэ сэнгые хороохотоёо хамта розничнэ үнэ сэн химдаруулалсахада болохо.

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XXII съезд КПСС-эй шэнэ Программа баталан абаа. Хүдөө ажахыгаа саашадань хүгжөөлгын талаар айхабтар харюусалгатай зорилгонууд тус Программа дотор табигдаһанхай. Мүнөө, КПСС-эй ЦК-гай мартын Пленумэй һүүлээр, колхозууд болон совхозууд мал ажалһаа абтадаг ашаг шэмые эрид ехээр арьбадхахын тула зохихо хэмжээнүүдые абажа байнад. Тиихын тула кукурузын, сахарай свёклын, горохой, тэжээлэй бобы болон бусад ургамалнуудай тарилга энэ жэлдэ ниилээд үргэдхэгдэжэ байнхай. Оролһо таряанай, кукурузын, сахарай свёклын, горохой, бобын үндэр баян ургаса абахын тула оролдолго гаргаха шухала. Тиигэбэл, колхозууд болон совхозууд хүсэд хүрэхэ тэжээлтэй болохо, мал ажалай продуктнуудые абалгаяа хурдан түргэнөөр арьбадхаха байна.

Хүндэтэ нүхэдүүд! Мяхан, мяханай зүйлнүүдэй, тэрэшэлэн тоһоной үнэ сэнгые зарим тэды дээшэлүүлһэн ушар—саг зуурын хэмжээн болоно. Хүдөө ажахын талаар КПСС-эй ЦК-гай мартын Пленумэй хараалһан хэмжээнүүдые совет арад амжалтатайгаар бэелүүлхэ байха гэжэ парти этигэнэ. Оньһожоруулгын хэм хэмжээн, мүн ажалай бүтээсэ дээшэлжэ, үйлэдбэрилэн абадаг продукциин үнэ сэн химдаржа, хүдөө ажахын продуктнуудай үнэ сэн һаяшагаар химдаруулха арга олгохо байха.

Совет хүнүүд энэ Хандалга соо табигдаһан асуудалнуудые зүбөөр ойлгожо, коммунис байгуулалтын агуухэ түсэбүүдые бодото дээрэнь бушуу түргэн бэелүүлхын тулада бүхы хүсэсэ элсүүлхэ байха гэжэ КПСС-эй Центральна Комитет, Советскэ правительство этигэнэ.

КПСС-эй Центральна Комитет ***СССР-эй Министрнүүдэй Совет***

СССР-эй Министрнүүдэй Советтэ

Сахарай,вискозно штапельна утаһаар нэхэһэн бүдэй, тиимэ бүдөөр оёһон зүйлнүүдэй гүрэнэй разнично сэн химдаруулха тухай

ССР Союзай Министрнүүдэй Совет иигэжэ **тогтообо:**

1962 оной июниин 1-һээ хойшо арадай хэрэглэмжын иимэ эд товарнуудай гүрэнэй розничнэ үнэ сэнгые химдаруулха:

Сахарай—дунда жэшээгээр 5 процентээр,

Вискозно штапельна утаһаар нэхэһэн бүдэй—дунда жэшээгээр 20 процентээр.

1962 оной июниин 1-һээ хойшо оёмол, галантерейнэ ба вискозно штапельна бүдөөр оёһон бусад хэрэгсэлнүүдэй розничнэ үнэ сэнгые иимэ бүдүүдэй розничнэ үнэ сэнгэй химдаруулагдаһан хэмжээндэ таарууулжа хороохыень союзна республиканууудай Министрнүүдэй Советүүдтэ даалгаха.

СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ

Мал болон шубуу үсхэлгэ, гүрэндэ тушаалгые эрид ехээр үргэдхэхэ хэрэгтэ **колхозууд**, совхозуудай урмашал жүдхэмжые бүри ехэ болгохо зорилгоор ССР Союзай Министрнүүдэй Совет иигэжэ **тогтообо:**

Гүрэндэ колхозуудай худалдаха мал болон шубуудай үнэ сэнгые 1962 оной июниин 1-һээ орон дотороо дунда жэшээгээр 35 процентээр дээшэлүүлээд, худалдан абалгын иимэ үнэ сэнгүүдые баталха гэбэл:

Союзна республиканууудта бодо үхэр болон гахайнуудые иимэ хэмжээтэйгээр:

(Амидын шэгнүүрэй центнерэйнь түлөө түхэригөөр)

	Дундуур хүшэтэй бодо үхэр	Гахайнууд	
		үетэһэн өөхэтэй, тарган	мяхалиг
РСФСР	90	125	105
Украиньн ССР	88	120	100
Белоруссиин ССР	97	135	115
Узбегэй ССР	89	135	115
Казагай ССР	85	125	105
Грузиин ССР	97	135	115
Азербайджанай ССР	97	135	115
Литвагай ССР	97	135	115
Молдавиин ССР	88	120	100
Латвиин ССР	92	130	110
Киргизэй ССР	89	135	115
Таджигай ССР	89	135	115
Туркмениин ССР	89	135	115
Арманиин ССР	97	135	115
Эстониин ССР	92	130	110

Тахяагай, тэрэнэй дальбараануудай амидын шэгнүүрэйнь килограммай түлөө 1 түхэриг 40 мүнгөөр, галуунай — 1 түхэригөөр, нугаһанай — 1 түхэриг 10 мүнгөөр, индейкын — 1 түхэриг 60 мүнгөөр;

6 килограмм хүрэтэр татадаг һүн тэжээлтэ поршоонхонуудай—килограмм бүриин 1 түхэриг 60 мүнгөөр, туулайнуудай: 1-дэхи категориин — 90 мүнгөөр, 2-дохи категориин 78 мүнгөөр түлэхэ.

Нэгэдэхи зэргын тугалнуудай түлөө дундуур хүшэтэй малай сэнгээр, харин хоёрдохи зэргынхи — дундаһаа доошо хүшэтэй малай сэнгээр түлэгдэхэ. Оро болон һарлагуудай түлөө тус тустаа хүшэтэй бодо үхэр худалдан абалгын сэнгээр түлэгдэхэ. 6-һаа 20 килограмм хүрэтэр татадаг поршоонхонууд, стандартна бэшэ гахайнуудай түлөө мяханай гахайн сэнгһээ 20 процент доогуур сэнтэйгээр түлэгдэхэ. Стандартна бэшэ (туранхай) бодо үхэрэй түлөө дундуур хүшэтэй үхэрэй сэнгһээ 20 процент доогуур түлэгдэхэ.

СССР-эй Министрнүүдэй Советэй 1955 оной апрелиин 9-нэй № 664, мүн 1959 оной сентябриин 10-най № 1053 тогтоолнуудаар хараалагдаһан, Романовска үүлтэрэй хонидой сэн дээрэ нэмэжэ түлэдэг гурим үлөөхэ. 16 килограммһаа дээшэ татадаг, үлхэн нооһотой, хүрьбэдхэ аад, нарин ба дэгэл болохо арһатай бусад хонидой түлөө 1962 оной июниин 1-һээ хойшо худалдан абалгын ба тушаалгын сэн дээрэнь 15 процентын хэмжээтэйгээр нэмэжэ түлэхэ.

Гүрэндэ колхозуудай худалдадаг тоһоной мүнөөнэйнь үнэ сэнгые 1962 оной июниин 1-һээ хойшо дунда жэшээгээр 10 процентээр, зөөхэйн— 5 процентээр нэмээхэ.

Совхозуудай, гүрэнэй хүдөө ажахын бусад предприятинууд болон организацинуудай гүрэндэ тушаадаг бодо үхэр, гахай, туулай ба шубуудай үнэ сэнгые энэ тогтоолоор баталагдаһан худалдан абалгын сэнгһээ 10 процент доогуур тогтоохо.

Энэ тогтоолоор баталагдаһан худалдан абалгын ба тушаалгын сэнгүүдые хараадуулан, зононууд ба бэлэдхэхэ үе сагуудаарнь тодорхойлжо, малай, шубуунай худалдан абтаха (тушаагдаха) үнэ сэн, тэрэшэлэн бодо үхэрэй хүшэ шадалһаа дулдыдаха үнэ сэнгые неделиин болзор соо тодорхойлжо, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй баталамжада табихыень союзна республиканууудай Министрнүүдэй Советүүдые уялгалха.

Колхознигуудай, хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай ажахынуудһаа гүрэндэ худалдагдаха мал, шубуун, малай тоһон ба зөөхэйн түлөөһые колхозуудай продукци тушаа энэ тогтоолоор тодорхойлогдоһон сэнгүүдээр түлэхэ.

Хүн зондо мяха, мяханай зүйлнүүдые, мүн малай тоһо худалдахадаа, гүрэнэй үзэдэг гарза хохидолые хорооходо, мүн ажалай продуктнуудые худалдан абалгын ба розничнэ сэнгүүдэй хоорондохи тэнсүүриие бүри зүбөөр тогтоохо зорилгоор, 1962 оной июниин 1-һээ хойшо мяха ба мяханай зүйлнүүдэй розничнэ сэнгые дунда жэшээгээр 30 процент, тэрэ тоодо үхэрэй мяханай үнэ сэнгые дунда жэшээгээр 31 процент, хониной мяханай — 34 процент, гахайн мяханай — 19 процент, элдэб колбасагай — 31 процент, мүн малай тоһоной — дунда жэшээгээр 25 процент нэмээхэ.

***

Мал ажалай продуктнуудые худалдан абалгын ба тушаалгын үнэ сэн дээшэлүүлхэдэ, колхозууд, совхозуудта мүнгэн сангай талаар ехэ туһа болохо байха гэжэ СССР-эй Министрнүүдэй Совет тоолоно. Союзна болон автономито республиканууудай Министрнүүдэй Советүүд, крайисполкомууд, облисполкомууд, нютагуудай колхозно-совхозно (совхозно-колхозно) үйлэдбэриин управленинүүд, колхозууд болон совхозууд энэ туһаламжые хэрэглэн, бүри мүнөө жэлдэ мяха, мал ажалай бусад продуктнуудые абалгаяа эрид ехээр нэмээхэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, продукциин өөрынь үнэ сэнгые химдаруулха, тиигэһэнэй үндэһөөр колхоз, совхоз бүхэндэхи мал ажалай продуктнуудые химдаар абадаг болохо ёһотой.

Хонидоо хайшалжа захалаабди

Һайн тэжээл дээрэ үбэлжэжэ гараһан һубай хонидой нооһон һүүлэй дулаан үдэрнүүдтэ яһала хөөрэжэ, хайшалхада зохид болобо. Колхоздо эмхидхэгдэһэн хони хайшалха хоёр пунктымнай нэгэниинь майн 25-һаа хүдэлжэ захалба.

Эгээн түрүүлэн Хонхолойн отделениин Иннокентий Матвеевич Лаптевай отарын эрье хонид хайшалагдажа байнхай. Тэрэ пунктда 10 электрохайша хүдэлгэгдэнэ. Нёдондо аймагай мүрысөөндэ хоёрдохи һуури эзэлһэн Устинья Антонова зарим үдэртэ 50 хони хайшална.

Тус отара бүхыдөө 1200 хонитой юм. Тэдэнэй тус бүриһөө адагынь 4,5 килограмм нооһо абтахаар хараалагдана. Мүнөө зарим томо эрьенүүдһээ 5—6 килограмм хүрэтэр һайн шанартай нооһон абтана. Хони хайшалдаг пунктда нооһо класс классаарнь илгаха хүн бии. Мүн отара бүхэнэй нооһоной шанарые тодорхойлхын тула колхоздомнай тусхай лаборатори эмхидхэгдээ.

Манай колхоздо энэ жэл бүхыдөө 20885 хонин хайшалагдажа, гүрэндэ 550 центнер нооһон худалдагдаха юм. Колхозоймнай гэшүүд энэ зорилгоёо бэелүүлхэл байха.

Нооһоноойнгоо шанарые өөһэдөө тодорхойлоод, тэрэнээ тусхай машинаар ябталжа, фабрикада сэхэ ябуулха аргатайбди.

Байгша ондо хонидоо шэнэ аргаар—оренбургынхидай аргаар хайшалдаг болохомнай. Колхозой түрүү механизатор Семен Андреевич Рычков Иволгын туршалгын-жэшээтэ ажахыда ошожо, оренбургын аргаар хони хайшалха курсада һураад, эрхим сэгнэлтэтэйгээр дүүргэжэ ерэнхэй. Эдэ үдэрнүүдтэ колхозойнгоо хайшалагшадые тэрэ шэнэ аргада һургажа байна.

Мүнөө жэлдэ хонидоо богонихон болзорто хайшалжа дүүргэхэ аргатайбди. Һайн шанартай нооһо ехээр абаха социалис мүрысөөн хонишодой, хайшалагшадай дунда үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Үдэртэ олон хони, һайн шанартайгаар хайшалһан хүнүүд урмашуулагдаха байна.

М. Фалилеев,
Мухар-Шэбэрэй Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой парткомой секретарь.

Хүлэр ногоон хүдөө тала дуудана

— Эжы, харыш энээниие, Эжы!—гээд Владимир газааһаа орохотойтоо хамта сагаан толгойтой болоһон эхынгээ урда шэнэхэн газетэ табижархиба.

Тиигээд өөрөө абяагүйхэн боложо, баруун гараараа шанаагаа тулаад, томоотойгоор хэсылдин һууба. Хүбүүнэй энэ зан эхэдэнь һайн танил байгаа. Сэдьхэлээ ехээр хүдэлһэн сагтаа Владимир иигээд лэ һуудаг. Энэ хэбээрээ үглөөнһөө үдэшэ болоторшье һуужа болохо. Хүбүүнэйнгээ ехээр сэдьхэлээ хүдэлгэһэн байхада, «энэшни нэгэл юумэн болоо, али газетэдэ ямар нэгэн һонирхолтой юумэн толилогдобо гү» гээд ойлгоходоо, эхэнь һонирхон газетэ абаба.

Тугаарай оёжо һууһан самсаяа хажуу тээшэнь табяад, хамарайнгаа үзүүртэ һууһан очкигоо заһажа өөдэнь болгоод, мүнөөхи газетээ гэрэлдэ холохон барьяад, яаралтайгаар дэлгэбэ.

«Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин ЦК-гай мартын Пленумэй шиидхэбэринүүд» гээд томо үзэгүүдээр газетын түрүү нюурта барлагдаһан байба. Ефросинья Филипповна һонирхон уншажа ороно. Пленумэй халуун уряанууд тэрэнэй баяр омогорхолые дэбэргэжэ, түбшэн сэдьхэлыень хүдэлгөө...

Үншэн хабһанай оёорто хороһон хэзээ заяанай, үни мартагдашаһан ушарнууд тэрэнэй ойндо элихэнээр ороно. Гушаад жэлэй урда тээ колхозуудай эхилэн тогтожо байхада.., нюдарган баяшуулай али болохоор хоро хүргэжэ, колхозуудай ажал хүдэлмэри хойшо татажа байха үедэ Ефросинья басаган алдарта ленинскэ комсомолой гэшүүн болоһон. Шанга үе саг... Хара һанаатай хобдог баяшуул хүрэнгын орооһо газар доогуур нюудаг, хэтэржэ ерэхэдээ уһа руу хаядаг һэн. Нэгэ нюдарган баянай арбай таряагаа нюуһыень Ефросинья мэдэжэрхиһэн юм. Бүхэли һүни гансаараа дахажа хараа һэн ха. Үглөөдэрынь олон комсомолшуудые асараад, тэрэ баянай газарта булаһан таряа малтажа гаргаһан байгаа. Тиихэдэнь хоролхоһон баяшуул тэрэниие алаха гээд, залуушуулай суглаанһаа тараад ябахада, үдэшын харанхыгаар углуугай саанаһаа шулуудаһан гэдэг. Мүнөөшье болотор тэрэнэй духа дээрэнь ялантаһан һорьбо бии.

Ефросинья залуу шиираг наһаяа Курск шадархи Первозвегинцово тосхондо үнгэргөө. Тэрэ өөрөөшье, эхэ эсэгэ болон үбгэ, эсэгэнэрыншье хүдөөгэй таряашан хүнүүд һэн. Угһаа-угта хара хүлһээ таряанай газар дээрэ гоожуулдаг байгаа. Залуу басагые түрүүшынь жаргал таряалан дээрэ угтаһан юм. Партиин уряагаар хүдөө гараһан 25 мянган хүдэлмэришэдэй тоодо Михаил Абильдяев ерэлсэһэн байха. Түрүү бодолтой, урагшаа һанаатай энэ хүбүүн Ефросинья басаганай наһанайнь хани болоо бэлэй. Тэрэ сагһаа хойшо хатуу тэмсэлээр соробхилһон дулэтэ жэлнүүд үнгэрөө... Михаил Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай үедэ эрэлхэгээр тулалдан унаа. Теэд дүрбэн хүүгэдтэй үлэһэн Ефросинья энэ холын Байгал шадархи хотодо хүрэжэ ерэтэрээ олохон нютагуудаар ябажа үзэһэн байха...

Ефросинья Филипповнагай гарта байһан газетэ шэшэрэн хүдэлбэ. Хоёр нюдэндэнь субад мүнгэн дуһалханууд гүйлдөөдхинэ. 25 мянганай тоодо ажал хэлсэхэсэ хүдөө гараһан, һагсагархан шара толгойтой, залуухан Михаил нүхэрынь харагдаһандал болоно. Тэдэнэй захалһан һайхан хэрэг мүнхэрөө, «Эсэгэшни партиин уряагаар хүдөө ажахыда хүдэлхөө гараһан түрүүшүүлэй нэгэн бэлэй даа!» гээд Ефросинья Филипповна Володиёо эхын энхэргэн нюдөөр шэртэбэ. Владимир бүдүүн багжагар балсантай, үргэн хүдэр сээжэтэй, дорюун томо эрэ болонги. Хоёр нюдэнэйнь хараа гэрэлтэй хурса. Шарахан үһэтэй хөөрхэн толгойгоо эсэгэдээл адляар, омог дорюунаар өөдэнь хинсайлгаад һуудаг.

Эхынгээ газетэ уншажа дүүргээд, бодолгото болон һуухые обёорходоо, Владимир һуурияа бодоод, хоолойгоо заһасгааба. Эхэдээ дүтэлэн ерээд, ээм дээрэһээнь энхэргэнээр тэбэрибэ:

— Эжы, һанана гүш? Партиин уряагаар табяад ондо гуша мянгатантай хамта хүдөөдэ ажаллахаяа нагасамнай ошоо бэлэйл.

— Һанана даа,—гээд эхэнь уриханаар энеэбхилэн хэлэнэ: энээнһээ урагша тиимэ байгаа, энээнһээ хойшодоошье тиимэ байха. Партимнай, хүдэлмэришэднай хүдөө ажахыгаа мартадаггүй байха.

Замай залууршадһаа жэшээ абагты!

—Нагасамнай ямар сэнгэлиг газарта ошонхой гээшэб! Ехэл гоё даа! Би нёдондо зун тэндэ амархадаа, һанагдаагүй һайнаар сэнгээб. Һайхан аглаг агаараар амилхаш, сэлгээн аглаг талада үбһэ сабшахаш! Шууяан гэжэ оройдоо дуулдахагүй,—гэжэ хэлээд, Владимир дуугай болоно, газаашаа сонхоор хараад зогсоно.

Аяар тэрэ зүүн тээ үндэр гэрнүүдэй дундуур түрэл заводойнь утаанай ута хоолой, мантан тэнгэриин мандал өөдэ харбажа, хара тортог шэдэнэ. Адар томо ашаатай машинанууд заводой үүдэнһээ гараад, хүрин тооһо үрхирүүлэн, хойшоо хотирожо, гол харгыда ороно. Хүн зон олоороо тиишэ субана. Теэд Владимир тэндэ ажаллахаяа болёо ха юм. Тиигэжэ һанахадаа, тэрэнэй сэдьхэлдэ, юундэшьеб, хүндэ болоходол гэнэ. Сугтаа ажаллаһан нүхэдынь, түрэл заводынь, түмэр хүлэг станогынь хайратай болоно. Гэбэшье саашанхи замынь эли тодо, комсомолой райкомой сагаахан саарһан дээрэ хэблэһэн, дарагар тамгатай үнэмшэлгэ карман соонь байна ха юм... Тугаар хүдэлмэришэдэй суглаан дээрэ, би хүдөө гарахам, — гэжэ Владимирай мэдүүлхэдэ, нүхэдынь тэрэнэй һанаа бодол тааһандал, урдаһаань омогтойгоор хараад һууба. Цехэй мастер Тимофеев лэ дурагүйдэһэндэл уршыгаад абаһан юм. Энэншье мэдээжэ. Олохон жэлдэ ниилээд оролдожо, олон юумэндэ һургаһан шабинараа табихадань үшнэй мастерай сэдьхэлдэ нэгэл тиимэшэг болоһон байха. Нэгэ багал залуушаг байгаа һаа, заатагүй өөрыгөө һурагшадтай хамта хүдөөдэ ажаллахаяа гаралсаха һэн. Теэд һаяар пенсидэ гараха болошобо ха юм.

— Хүндэтэ нүхэдни,—гээд мастер хоолойгоо шэшэрүүлэн хандана:—Түрэл заводойнгоо, хүдэлмэришэн нүхэдэйнгөө һэшхэлые тэбшэн, ажаллаһан газартаа түрүү зэргэдэ ябаарайгты!—гээд хүдөө гарагшадые юрөөжэ гээгдэбэ. «Буряткабель» заводой залуушуулай дундаһаа энэ суглаан дээрэ олохон хүбүүд, басагад хүдөө гараха гэжэ шиидээ. Тэдэнэй дундаһаа Владимир түрүүшүүлэй зэргэдэ хүдөө гараха дуратай байһанаа мэдүүлбэ. Элдэнэр хадаа механическа цехэй эрхимүүд болоно. Тиимэһээ мастер Тимофеев зүрхэ сэдьхэлээ хүдэлгэн хэлэбэ: — Партимнай уряална! Партиингаа уряада эрхим хүнүүд түрүүлэн харюусадаг. Таанарые амаршалнаб.

Владимир багшынгаа хэлээшые ойндоо оруулжа баяртайгаар энеэбхилээд, халааһан соонь байһан комсомолой үнэмшэлгые хурганаудайнгаа үзүүрээр шэншэлэн сонходоо зогсоно.

— Хүбүүн аа!—гэһэн эхынь үгэ тэрэнэй бодолнуудые түр зуура таһална:—Хүбүүн аа, эсэгэшни мүнөө амиды ябаа һаа, дары түхеэрхэ байгаа. Жэгтэй хүн һэн. Хододоо Эхэ оронойнгоо уряалһан газарта түрүүлэн ябаха гэжэ оролдогшо бэлэй,—гээд эхэнь сэдьхэлээ уяруулан, хүбүүгээ шарайшална.

— Эжы, бишни ехэ хүн болонхой бшууб. Эсэгэмни мүнөө байгаа һаа, минии һууриида ши яба гэхэ һэн! — гэбэ Владимир.

— Зүб! Ши эсэгынгээ һууриида ябаха ёһотойш!—гээд эхэнь үнинэй шиидэһэн эрид дуугаар харюусаба.

Владимир эхэдээ үшөө юушьеб даа хэлэхэ гэһэн аад, дуугай боложо, тэрэ комсомолой сагаахан үнэмшэлгэ карманһаа гаргажа, эхэдээ һарбайна. Эхэнь урдынхи мэтэ түбшэн даруу шарайтай болоод, томоотойгоор уншана. Тэндэнь иигэжэ бэшээтэй байба: **«Владимир Михайлович Абильдяев, 1938 ондо түрэһэн, «Буряткабель» заводой слесарь, Мухар-Шэбэрэй аймагай «Знамя Ленина» колхоздо ажаллахаяа эльгээгдэбэ. ВЛКСМ-эй Железнодорожно райком».**

Эхэнь иигэжэ уншахадаа ехээр сэдьхэлээ хүдэлгэһэн янзатай, хүбүүнэйнгээ хуба шарахан толгойе үндэжэ, сэнхир нюдэнүүд руунь сэб сэхэ гэтээд, эрид асууба:

— Һайтар бодожо үзөө гүш?..

— Тиигээ даа!—гээд Владимир харюусаба: — Бүри нагасындаа амаржа байхадаа энээн тухай бодоо һэм. Хүдөө нютагта намайе инаг басаган хүлеэдэг...

Эгээн түрүүшынхеэ тэрэ эхэдээ хамаг нюусаяа табижархиба.

— Һайн даа, хүбүүмни. Зүб замаар ябанаш! — гээд эхэнь сэнхир огторгойн шарайдал сэлмэг нюдөөр хүбүүгээ шэртэн хэлэбэ:—Би омогорхоноб! Эсэгынгээ һуури эзэлбэш!...

Зай баяртай, Владимир! Ажал хэрэгтэшни амжалта хүсэнэбди!

Надежда БАЗАРЖАПОВА.

„БУРЯАД ҮНЭНДЭ" БЭШЭҺЭНЭЙ ҺҮҮЛЭЭР

„Хулгайшад ба тэдэниие үмөөрэгшэд"

Иимэ гаршагтай статья манай газетын февралиин 27-ной номерто толилогдоо һэн. Сэлэнгын совхоздо малай гурил тэжээл хулуугшад тухай тэрээн соо тодорхойгоор бэшэгдэһэн юм.

Энэ статьягай үндэһөөр ороһон хэрэгые Сэлэнгын аймагай арадай сүүд хаража, гэмтэ нюурнуудые: С. Р. Волосатовые—3, И. Д. Помитовые—2, С. Д. Шишмаревые—1 жэлээр сүлөөень хаһаха гэжэ шиидхээ. П. Г. Еранская нэгэ жэлэй болзортойгоор залан заһаруулха хүдэлмэридэ ябаха болобо.

УТЭГЖҮҮЛГЭ ЕХЭЭР ГАРГАГДАНА

КИЕВ. (ТАСС). Украиньн химигүүд жэлэй эхинһээ хойшо 70 мянгаад тонно минеральна үтэгжүүлгэ түсэбһөө гадуур гаргаба. Гадна минеральна үтэгжүүлгэ гаргаха шэнэ цехүүд ашаглалгада оруулагдана. Сернэ кислота гаргаха тусхай цех Сумска суперфосфатна заводто хүдэлжэ эхилээ. Одессын заводто меднэ купорос бэлдэхэ цех ашаглалгада оруулагдаһан байна. Лисичанска химическэ комбинат горьтойгоор ехэдхэгдэхэ. Иимэ шэнэ цехүүдэй ашаглалгада оруулагдаһанай ашаар энэ жэлэй үнгэрһэн дүрбэ һарын туршада, нёдондоной энэ үеынхитэй жэшээлхэдэ, 15 процентээр ехэ азотно үтэгжүүлгэ, 40 процентээр ехэ калийна үтэгжүүлгэ гаргагдаба.

Буу гаргадаг Тулын заводой бии болгогдоһонһоо хойшо 250 жэлэй ойе июниин 9—10-да тэндэхи коллектив һайндэрлэхэнь. Нэгэдэхи Петр хаан 1712 ондо тус заводой эхи табюулһан түүхэтэй. Хариин эзэмдэгшэдһээ ородой газарые хамгаалха хэрэгтэ энэ завод ехэ үүргэ дүүргэһэн байха юм.

Таби гаран жэлэй туршада хэрэглэгдэһэн, суудаа гараһанород таба һүрэдэг буу эндэ бүтээгдэһэн байна бшуу.

Алдар суута гараһан Тулын уран нарин дархашуул заводойнгоо нэрэ солые мүнөөшье арьбидхажа байһаар.

Мүнөө үедэ оёдолой машина, агнуури хэхэ, элдэб һорёондо хабаадаха буу эндэ бүтээгдэнэ. Долоон жэлэй дүрбэдэхи жэлэй түсэбые болзорһоонь уридшалан дүүргэхын түлөө хүдэлмэришэд мэргэжэлтэд тэмсэжэ байна. Зураг дээрэ: (зүүн гарһаа) заводой түрүүшүүл бригадир А. Г. Федосеев, слесарь В. В. Царев, слесарь-хабсаргагша Н. В. Пономарев, слесарь—хабсаргагшад Л. А. Гришин, П. М. Чусов гэгшэд хөөрэлдэжэ байна.

ТАСС-ай фотохрони

Мүнөөдэр—хүүгэдые хамгаалха уласхоорондын үдэр

ҮХИБҮҮДЭЙМНАЙ ҮГЛӨӨДЭР СЭЛМЭГ БАЙГ ЛЭ!

Хүхэ ногоон зүүдхэлтэй хүхын дуунай һарын түрүүшын үдэр ирагуу һайханаар мандан гараба. Энэ хадаа хүүгэдые хамгаалха уласхоорондын ехэ үдэр мүн гэжэ тогтоогдоод, арбан хоёрдохи жэлээ тэмдэглэгдэжэ байна. Алтанхан дэлхэй дээрэ ажаһуугаа аба, эжынэрэй үри хүүгэдээ үргэн дэгжээжэ байһанай, юунэй түлөө тэдэнэй ажаллажа, тэмсэжэ байһанай һүлдэ тэмдэг мэтээр сэлмэг арюун сэнхир хүхэ огторгой хизааргүй уужамаар толорон зэнхынэл.

Гэбэшье эгээн мүнөө үедэ хархис муухай капитализмын оршодог газарта үшөөл амгалан бэшэ огторгой, аюулта дайнай гашуудал амасажа байһан нютагууд бии зандаа. Тэндэхи аба, эжынэр тэнгэриин шарай хаража урмашадаггүй, харин үхэлтэ бомбоһоо үхибүүдээ яажа амиды үлээхын, үлэсхэлэн һандаралһаа яажа тэдэнээ абархын хойноһоо һанаа сэдьхэлээ зободог байһаар.

Имагтал социализмын, коммунизмын оронуудта үхибүүд зол жаргалтай ажаһуунa, эдэнэй тулада айхабтар ехэ анхарал оролдолго гаргагдана, шэнэ ордонгууд, һургуулинууд, санаторинууд олоор баригдана, зураг фильмнүүд буулгагдана, аялга хонгёо дуунууд зохёогдожо эдэлнэ.

Үри хүүгэднай коммунизмын гайхамшаг үе сагта ажаһуухал!

Зүгөөр дайн дажарай, ядерна һандаралай аюулые саран болюулха хэрэг өөһэдымнай гар соо байна гэжэ үдэр бүхэндэ, час бүхэндэ мартангүй һанажа ябаха ёһотойбди. Ямаршье ажал дээрэ ябаһан хүн бүхэн, тракторист, уран зохёолшо гү, али һаалишан, багшашье һаа, оролдосотой шударгыгаар ажаллаһанайл аша үрөөр эб найрамдал бэхижүүлжэ шадаха байһанаа мэдэрхэ, ойлгохо ёһотой.

Үхибүүдээ дайн сэрэгэй бэшэ, харин эб найрамдалта энхэ һайхан үе сагта ажаһуухыень үдхэжэ, үргэжэ байна ха юмбибди.

Гайхамшагта коммунизмын үедэ ажаһууха аяа хайрата аша үринэртөө бүхы һайн һайхан юумэнүүдээ зорюулха арюун уялгатай байһанаа мүнөөдэр—хүхын дуунай һарын түрүүшын үдэр дахинаа шэбшэн бодожо үзэе.

...этэйхэн хүбүүн...

ХҮБҮҮН

...хэн энэ хүбүүхэнэй
...ье болохынь бү мэдэе.
...үглөөнһөө хойшо
...лнэ, зурана, уншана.

...тэн болохо гү, зохёолшон
гү?
...эн врач болоно аалам.
... зурааша гэгдэжэ,
... зондоо суурхана аалам.

...гар багаһаа хойшо
... хюрөөһөө һаладаггүй,
...тай харуул хоёрһоо
...жа шададаггүй хүбүүс
... болохо гэжэ
...э мүнөө шадахабта?

... орондоо хүндэтэй
...нер, техник гэгдэхэ гү?
... түби руу шуумайдаг
... космонавт болохо гү?
... хүдөө нютагтаа

Агроном боложо ерээд,
Арбай таряа ургуулжа,
Арад зоноо жаргуулха гү?

Үгышье һаа, хүбүүхэймнай
Үндэр хада хабсагайгаар
Үнэтэ малтамал бэдэрхэ
Үсэд геолог тодорхо гү?

Мэргэн түгэс эрдэмтэй
Мэргэжэл бэлигтэн мүндаагүй.
Хэшээл абаһан хүбүүнэй
Хэншье болоо һаань хамаагүй.

Хододоо урагшаа тэгүүлжэ,
Коммунис ёһоор хүмүүжэжэ,
Хүн гэһэн ниитэ зоной
Хүндэтэ нэрэдэ хүртүүжэн.

Газар уһанай, ой модоной
Гайхамшаг эзэд ургахал.
Нангин ажалаараа, бэлигээрээ
Нарата коммунизм мандуулхал.

Г. ЧИМИТОВ.

ЭХЫН ЮРӨӨЛ

...баргажанай аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо ...аһуудаг эхэ-герой Эрэнжит Баторовна Едошкинатай ...хан уулзаһан байнаб. Тэрэ хадаа түрэл колхоздоо ...үргэлжэ эдэбхитэй һайнаар хүдэлөөд, мүнөө пенси... гаранхай юм; нилээдхэн наһажаал боложо ябаба..., хүнгэн сарюун, хүхюу дорюун зандаа. «Мүнөөнэй ...нэр яаһан жаргалтай гээшэб даа» гээд һанаа бэ...б. Тиин эхэ хүнэй хөөрэжэ һууханишье урин зохид ...аа һэн.

— Долоон хүбүүдни булта колхоздоо хүдэлнэ. Тэдэ...ни хони үсхэбэрилсэжэ, трактор жолоодолсожо, ку...ра ургуулалсажа, арадайнгаа хэрэгтэ алба хэнэ. ... бага хүбүүмни Татауровта механизаторай курса... һурана. Хорин ашанартайб. Совет засагай аша ту... лэ үри хүүгэдээ үргэжэ, жаргажа, үнэр баян һуу...гээшэб. Гансаараа бэшэ, мүн бусадшье олон эжы...шимэ һуудалтай. Зүгөөр хилын саанахи баяшуул ... сэрэг түхеэрнэ, жүрөөдэнэ гэжэ дуулагшаб. Тэдэ... ажалшан арадта, тэдэнэй үри хүүгэдтэ хэзээдэшье ...шие хүсөөгүй, һайн юумэ хэжэ байгаагүйнь мэдээ... Гэбэшье тэдэнэй хорото муухай аашые болюулхын ... Эхэ оронойнгоо хүсэ шадалые улам бэхижүүлхэ ...тэй ха юм даа.

...шар тиимэһээ «улам оролдосотой һайнаар ажал...» гэжэ залуушуулда эхын юрөөл хэлэхэ байнаб. ...э-геройн иимэ нангин юрөөл үгэнүүдые мүнөө... — хүүгэдые хамгаалха уласхоорондын үдэртэй да...дуулан, бүхы уншагшадта дамжуулха хүсэлэн...

С. Балдуев.

...УРГУУЛИҺАА ТАРААД...

...нэгэ нарата сэлмэг ...эдэ Онгостойн хибэс ... талмай дээрэ үхи...ороо суглараад, хү... зугаалжа байгаа ...энэр, № 1 интернат ...н һурагшад, тараа...алта түүдэгтэ суг... байгаа бшуу.

...а гээшэ жаргал» гэ...д арад анха урда ...сэдэг байһан юм. ... жаргалые мүнөө үедэ ...днай дүүрэн гүйсэ...жэ байна. Парти бо...ительствомнай хүүгэ...мүүжүүлхэ хэрэгтэ ... анхарал хандуулна

...һургуулида жэл бү...хибүүд гүрэнэй тэд...рэ һуража гарана. ...айнаар дүршэхэ, эр...гүйзэгыгөөр шудал...рхэ байдал манайда ...д булта Эхэ орон... парти болон арад...мунизмын хэрэгтэ ... байхаар хүмүүжүү...

...он һургуулимнай ...тжэмэй һургуулиин ...нал бии юм. Тэндэ 34 үхибүүд фортепьяно, баян, скрипкэ дээрэ наадажа һурана. Мүн хореографическа бүлгэм эмхидхэгдээ. Һурагшад ном үзэхэ, ажал хэхынгээ хажуугаар бэе махабадаа һорижо бэхижүүлхэ, дуу дуулаха, хүгжэм наадаха ехэ дуратай юм. Манай дружинын пионернүүд мүн лэ һонирхолтой ажал ябуулдаг, коммунис ажалай бригадын гэшүүдтэй уулзадаг, социалис ороной пионернүүдтэй бэшэг абалсадаг. Тиихэһээ гадна түмэр түдэгэ ехээр суглуулһан, сэсэрлиг модо олоор һуулгаһан байха.

Үхибүүднай һуралсалайнгаа жэл мүнөө дүүргээд, Сэлэнгын аймагта ошожо, үйлэдбэри дээрэ ажаллаха юм. Мүн олон аяншалга, түүдэгэй наадануудд үнгэргэгдэхөөр харааалагдана.

Манай совет хүүгэд иимэ ехэ зол жаргалтайл, дайн сэрэгэй гашуудал зоболон үзэнгүй, хүхюун сэнгэлигээр урган хүмүүжэнэл

Е. ТАРМАЕВА,

Улаан-Үдын № 1 интернат һургуулиин хүмүүжүүлэгшэ.

АРЮУН НАНГИН ХЭРЭГ

Набша сэсэгээр намааһан нарата дулаахан нажарай сагай эхин үдэр — июниин 1-ниие үхибүүдээ хамгаалха Уласхоорондын үдэр болгохо гэжэ Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын демократическа федерациин үүсхэлээр 1949 оной ноябрьда тогтоогдоо бэлэй. Тэрэ сагһаа хойшо бүхы дэлхэйн демократическа олониитэ энэ үдэрые заншал болгон, залуу үетэндэ энхэ амгалан зол жаргалта байдал хангаха тэмсэлэй туг доро жэл бүхэндэ тэмдэглэдэг болонхой.

Эльгэн дээрээ үргэһэн энхэргэн мээхэй эхэнүүд ашата үриингөө «эхэ» гэжэ үгүүлхэдэнь, балшар мэнгээрһэн хүлөөрөө түрүүшын алхам хэхэдэнь угаа ехээр баясажа, үримни эмээлтын дүрөөдэ, эрын ээмдэ хүрэхэ сагынь холо бэшэ хормойдо болоо гэжэ ехээр урмашадаг, ерээдүйнгөө зол жаргалые, тэрэнэйнгээ эрдэм бэлигтэй, элүүр энхэ хүмүүжэлгэтэй холбон, мансытайһаань хойшо бүүбэйлжэ, үргэһэгүй үнгэргэһэн һүнинүүдээ мартажа, гэрэл һайханаар шарайлдаг ха юм.

Сэсэг мансаг шэмэг һайхан үхибүүдтээ амгалан тайбан элүүр энхэ байдал хангахые шармайн хүсэдэггүй эхэ, эсэгэ байха аал? Үгыл гэжэ хэлэмээр. Теэд монополистическэ империализм гэдэг, хүн түрэлтэнэй аюулта муухай дайсан бии. Тэдэнэр лэ олзо зөөриин хойноһоо шунахайран, дэлхэйн хоёр дай үүдхэжэ, хүнэй шуһаар гол урадхуулһан, хүнэй яһаар хада обоолһон байдаг. Шуһата немецкэ империализмын тэжээһэн фашизмын хара тахалай үүдхэһэн хэрзэгы хүндэ дайнда энхэргэн һайхан алтан эсэгээ гү, али ашата хайрата ахаяа алдажа, үншэржэ, зүдэржэ ябаад, Эхэ оронойнгоо энхэргэн тэдхэмжээр борьбо дээрээ бодоһон, коммунизм эдэбхитэйгээр байгуулагшад болоһон залуухан совет үетэнэй зүрхэнэй шархын, эльгэнэй эбэрхэйн эдэгэжэ бүтөөгүй байхадань, бүри мүнөө Хойто Америкын хобдог шунахай империалистнууд, дээрмэшэн монополистнууд бүри аюултай, бүри ехэ хюдалгата дайнда яаралтайгаар бэлдэжэ байнал. Номгон далайн олтирог дээрэ аюул ехэтэ атомна бомбонуудые тэһэ дэлдэжэ, амитан зондо аргагүй ехэ аюул тохёолдуулжа, хүн түрэлтэндэ хүсөөр занажа байнал.

Сэсэгтэ һайхан талыемнай, шэмэг гоё хото городуудыемнай, ордон байшангуудыемнай, эхэ эсэгэнэрэймнай, элинсэг хулинсагуудаймнай үни холын сагһаа хойшо алтан хүлһөөрөө арьбадхажа асарһан үнэтэ һайхан баялигуудые, та бидэнэрэй хүдэлмэришэ бүхэриг гараар хүлһөө адхажа байгуулһан хамаг нангин юумэнүүдые тооһон тоборог болгохые хүсэжэ, шэмэг хөөрхэн үхибүүдыемнай дайнай аюулда дахин оруулхые эрмэлзэжэ байгаашадые, империалис монополинуудай эзэдые бахалуурдан барижа, хазаарлажа абахаар саг болоо. Үргэн дэлхэйн үнэн сэдьхэлтэ хүнүүд хюдалгата дайнай аюулые мэдэржэ, хамаг демократическа хүнүүдые, олон сая эхэ эсэгэнэрэй хүсэл зориг нэгэдүүлэн элсүүлжэ, бүгэдэ ниитээрээ, хүсэдөөр буу зэбсэг хуряахын түлөө, эб найрамдал сахин хамгаалхын түлөө эсэшэ сусашагүй тэмсэл бүхы дэлхэйн орон бүхэндэ эршэмтэйгээр ябуулна.

Совет олониитын түлөөлэгшэдэй ехэ хурал Москва хотодо уржадэр боложо үнгэрбэ. Тэрэ суглаанда хабаадаһан делегат бүхэнэй үгэ бүхэниинь хүн амитанда энэрхы сэдьхэлээр нэбтэрэнхэй байгаа. Тэдэнэр хүн түрэлтэнэй аймшагтай дайсан империалистнуудые, американска монополистнуудые үзэн ядажа, шоо үзэжэ, шобто хаража байһанаа мэдүүлээд, орон орон бүхэнэй эхэ эсэгэнэрэй, үнэн һайхан бодолто хүн бүхэнэй эрмэлзэл хүсэлые, эршэ зоригые бүгэдэ ниитээрээ, хүсэдөөр буу зэбсэг хуряахын түлөө, аюулта дай сарахын тулада зорюулна гэжэ

(Үргэлжэлэлынь 4-дэхи нюурта)

ЭЛҮҮР ЭНХЭ БАЙХЫН ТҮЛӨӨ

Мүнөө үри хүүгэдээ дайн сэрэгэй аюулһаа абархын түлөө бүмбэрсэг дэлхэйн ажалша хүнүүд тэмсэнэ. Тэдэнние медицинын хүдэлмэрилэгшэд бүрин дэмжэнэ. Юуб гэхэдэ, хүниие аюул, үбшэ зоболонһоо хамгаалха гээшэ маанадай эгээл түрүүшын албан үүргэ болоно бшуу. Хүнэй элүүр, мэндэ ябахын хойноһоо час, үдэр бүхэндэ оролдожо байдаг бидэнэр дайн сэрэгые илангаяа ехээр буруушаан зэбүүрхэнэбди.

Манай орон дотор хүн тушаа хэмжээлэшэгүй ехэ оролдосо гаргагдана ха юм даа. Эмнэлгэ хэдэг эрдэмтэдшье һүүлэй үедэ олон янзын шэнэ аргануудые олоо, шэнэ эмүүдые бии болгоо. Энэнь арад зоной аша туһадал зорюулагдана.

Ен хоёр жэлэй саана Иваново городто медицинын дээдэ һургуули дүүргээд, Зэдын аймагта ажаллажа байнаб. Тиихэдээ хүн зоной элүүрые сахиха хүдэлмэри ябуулхын хажуугаар колхозой болон совхозуудай мал ажал дээгүүр ходо ябадаг болонхойбди. Гайхамшагта долоон жэлэй түсэбые дүүргэлсэхын хойноһоо тэмсэжэ байгаашадай элүүр энхэ байхын тула хүсэ шадалаа яагаад гамнажа болохоб!

Бидэ коммунис ажабайдал зохёон байгуулжа байнабди. Зүгөөр энэнэймнай саашадаа бүрин амжалтатай байхын тула нэн түрүүн эб найрамдал, арадуудай хоорондохи хани барисаан улам бэхижүүлэгдэхэ зэргэтэй.

Дайн сэрэгэй аюулые һэргылэн сарахын тула бултадаа улам эршэмтэйгээр хүдэлхэ тангаригтайбдн

Г. СКВОРЦОВА,
Зэдын аймагай больницын педиатр.
Петропавловка тосхон.

УЛААХАН ГАЛСТУГАА ЗҮҮГЭЭД...

Мэнэ һаяхан бэлэй. Улаахан галстук зүүһэн, аб адляар хубсалһан үхибүүд һургуулиингаа байшан тээшэ хүхюу соготойнууд бүлэг бүлэгөөрөө алхалалдажа, сэбэрхэн тэгшэ талмай дээрэ сугларан жагсажа байгаа һэн. Энэнь В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ пионерэй эмхиин тогтоһоор 40 жэлэй ойн баярай жагсаал байгаа бшуу. Тиихэдэ барабаан горнын аялга доро улаахан тугуудые намилзуулан, гартаа гоё һайхан сэсэгүүдые бариһан һурагшад һубарилдан, Ленинэй агууехэ хэрэгэй, коммунизмын, эб найрамдалай түлөө хэзээдэ бэлэн байһанаа тангариглан алхалалдажа ябаад һэн. «Эдэнэр коммунизмын үедэ ажаһууха хүнүүд» гэжэ сэдьхэлээ доһолгон хараа бэлэйб. Хэжэнгын дунда һургуулиин директор нүхэр Баяртуевта, 1923 оной пионер, багша-пенсионер нүхэр Аюржанаевта эдиршүүл үнэн зүрхэнһөө хүхюу омогтойгоор элидхэжэ байгаа бэлэй. Пионерэй дружинын түрүүлэгшэ, 7-дохи классай эрхим һурагша Ж. Гунгаева иигэжэ айладхан мэдээсээ:

— Манай пионернүүд хоёр жэлэй туршада дотор 87 тонно түмэр түдэгэ суглуулаа. Хэжэнгэ тосхониие шэмэглэн, 3600 хэһэг модо һуулгаа. Хүршэ совхозойнгоо кукурузын газар дээрэ 2420 тонно наг шэбхэ зөөжэ гаргаа. Арад зоной дунда 257 түхэригэй ном тараагаа, хурьгадые хааха 3500 хэһэг хаамжа дархалжа, совхоздоо бэлэглээ. Гүүртэ болон отарануудаар ябажа, 65 дахин концерт харуулаа.

Мүнөө зундаа тариһан сэсэрлиг мододоо уһалха, даабарита участок дээрээ һайнаар ажаллахабди, «Коммунизмын спутник» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргын түлөө тэмсэжэ байнхайбди.

Удаань һурагшадай элидхэлдэ харюу болгон, багша нүхэр Аюржанаев юрөөл захяануудые хэлэжэ, хүхэ ногоохон үнгэтэ гулабхаануудд огторгойн гүн руу ниидхүүлэгдээ.

Ехэл һонин байба.

Манай Совет ороной үхибүүд ямар ехэ жаргалтай гээшэб! Эдэнэр эрдэм ажал хоёрые адли тэгшээр шудалжа, коммунизмын гайхамшаг үе сагта ажаһуухаяа бэеэ бэлдэнэд. Энэнь бүхы дэлхэйн бүмбэрсэгэй багашуулай сэдьхэл зүрхэ татана.

Гэбэшье капиталис оронуудай хархис этэгээдүүд залуу үетэн тушаа ямаршье анхарал табидаггүй байхаһаа гадна, харата муухай дайн сэрэг түхеэрнэ. Энээниинь бүхы түрүү хүн түрэлтэн зэбүүрхэн буруушаана, өөһэдынгөө, мүн үхибүүдэйнгээ зол жаргалые хамгаалан тэмсэнэ. Теэд эсэсэй эсэстэ дайн сэрэгэй аюулые арад түмэнэй саран болюулха, илалта түйлаханьдамжаггүй.

П. Содбоев.

Хэжэнгэ.

ХЭШЭЭЛДЭЭ...

З. ВЕСНИНАГАЙ фото.

АМГАЛАН САГАЙ ҮХИБҮҮД

Зун. Профсоюзна үйлсөөр уляангирнууд ногоон набшаяа надхуулан хай. Хүүгэдэй 58 номерой саад соо ороходо — хүхюун оог, шуулан дуулдана. Эндэ 130 хүүгэд байдаг. Нина Васильевна Сунягина (тус саадай эрхилэгшэ) гэжэ залуубтар эхэнэр бидэниие өөрынгөө мэдэлэй саад соогуур дахуулан ябаба.

Нэгэдэхи таһалга. Огто танигдаагүй хэлэн дээрэ хүүгэдэй хөөрэлдэжэ байхада, ойлгожо ядабабди. Һүүлдэнь англи хэлэн дээрэ «Улаахан малгай» гэдэг үльгэрые хүүгэдэй уласхоорондын үдэртэ бэлдэжэ байһыень тодорхойлбобди. Шонын ролиие гүйсэдхэхэ Женя Перминов англи бэшэ, ород хэлэндээ орожо:

— Би шоно бэшэб, хүбүүнби — гэбэ. — Ехэл һайндэр болохоёо байна. Би шоно боложо наадаашье һаа, шуһата хэрэгтэ дурагүйб.

«Улаахан малгай»—Таня Ботова:

— Дэлхэй дээрэ амгалан тэнюун байһай,— гэжэ юрөөбэ.

Хоёрдохи таһалга. Бишыхан стулнууд дээрэ хүбүүд, басагад һуунхай, Валентина Михайловна Ремизовагайударидалга доро «зүб хэлэжэ һурилгые» һуража байба.

— Энэ зураг дээрэ юун байнаб?—гээд асуухадань;

— Миисгэйн гүлгэн, — гэжэ хэншьеб хэлэбэ.

— Нохойн гүлгэн,— гээд нүгөөдэнь тайлбарилба.

— Баабгай зураг дээрэ байгаа хадаа баабгайн гүлгэн ха юм,—гээд Сережа Карасев хашхарба.

Зүб, баабгайн гүлгэн.

Англи хэлэн дээрэ баабгайе юун гэдэг бэ гэхэдэнь, барандаа:

— Мишка! — гэжэ хашхаралдаба.

Тиихэдэнь, Валентина Михайловна:

— Тиимэшье байг лэ даа,— гэбэ. — Спутник гэжэ үгые англичануудшье ородоор хэлэдэг болоо ха юм.

Һүүлдэнь тэрэ иигэжэ нэмэбэ;

— Эдэ гушан үхибүүд мүнөө жэл англи хэлэнэй тусхай һургуулида һурахаар бэлдэжэ байна. Энэнь гурбадахи һургуулиин дэргэдэ нээгдэхэ юм. Англи, Америкын хүүгэд баһал ород хэлэ шудалдаг ёһотой, зүгөөр тэдэ эбтэй эетэй энэ бүмбэрсэг дэлхэй дээрэ үдэхэ, ажаһуухаяа хүсэнэ.

Гурбадахи таһалга. Хүүгэд элдэб наадан хайнуудые табинхай, наадажа һуунад. Буряад басаганда хандан:

— Хэн гэжэ нэрэтэйбши?— гэжэ асуубабди.

— Дарима Дандарон гээшэб,— гэжэ урдаһаамнай тордиһогүйгөөр тоб байса дуугарба. Һүүлдэнь: — Би шүлэг мэдэдэгби гээд һайрхаба.

— Хэлыш даа.

— Ленин тухай.

Багша Ленин манай
Багашуулда дуратай
байһан юм.
Баабай, эжынэрнай
тэрэниие
Баран мэдэдэг — һайхан
юм.

«Эб найрамдал энэ дэлхэйдэ хэрэгтэй»,— гэһэн бэшэгтэй тугханиие бариһан басагантай хөөрэлдэбэбди.

— Люда Глазкови гээшэб,—гэбэ.

— Хэн болохобши?

— Космонавт.

— Үгы, юугээ хэлэнэ гээшэбши? Ши басаган ха юмши.

— Басаганшье һаа, космонавт болохоб.

Магадгүй, ерээдүйдэ басагадшье космонавтнууд хэрэгтэй болохо бэзэ гэжэ һанаад, бидэ һөөргэдэбэгүйбди.

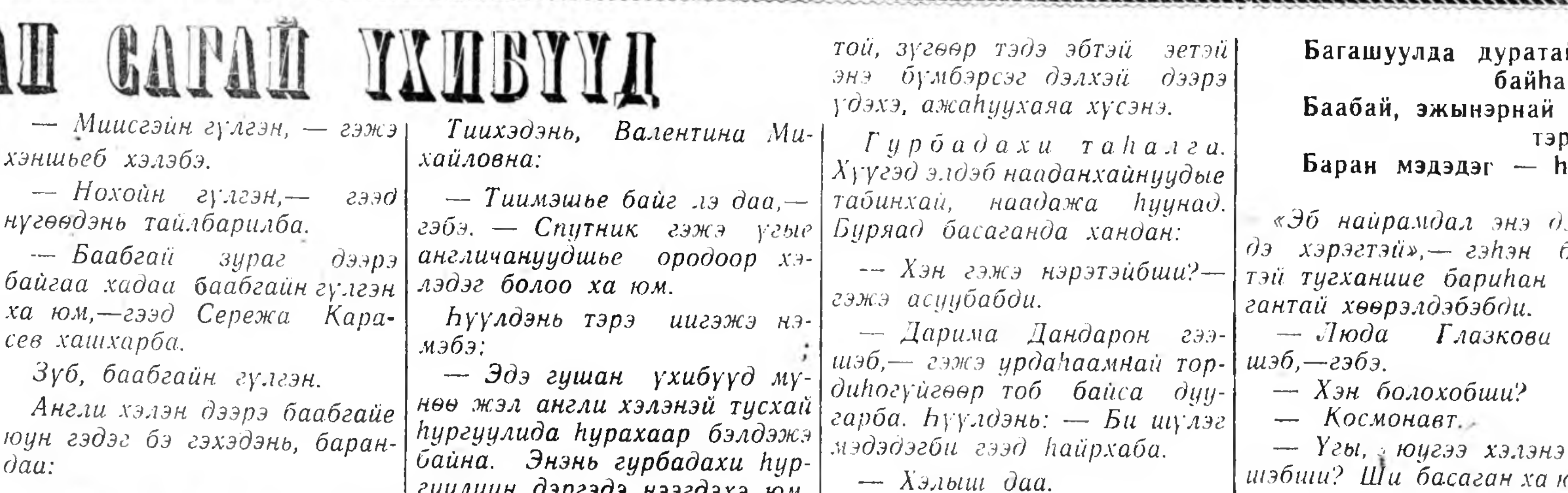
Газаа. Хүүгэд шууялдана; гүйлдэнэ, наадана. Тэдэнэй дунда үнэхөөрөөшье ерээдүйн космонавтнууд бии ёһотой гэһэн һанал уламжалан бии болоно. Хэн энээниие арсахаб даа.

Нина Васильевна бидэ хоёр элһээр гэр барижа наадажа байһан хүүгэдые харахадаа, иигэжэ хөөрэлдэбэбди.

— Амгалан сагай үхибүүд байна даа, юумые һандаргааха гэжэ бэшэ, харин бариха, тогтоохо гэжэ байһан үхибүүд.

Зүб даа. Эдэ амгалан сагта ажаһууха, үдэхэ үхибүүд мүн.

А. ЖАЛСАНОВ.

Улаан-Үдын № 58-дахи хүүгэдэй саад соо.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

«Хуһан». В. Генде-Роте гэгшын энэ фото Уран һайханай Бүхэсоюзна гурбадахи фотовыставкэдэ һайшаагдаба.
ТАСС-ай фотохронико.

АЖАЛШАДАЙ ХЭРЭГЛЭМЖЭДЭ

Республикымнай модо хюрөөдэдэг үйлэдбэритэй предприятинууд жэлэй эхинһээ хойшо муу бэшээр хүдэлмэрилжэ, совнархозойнгоо управлениин түрүүшүүлэй зэргэдэ гараһан байна. Түмэр замай шпала, хэрэгсэлэй модо хюрөөдэхэ дүрбэн һарын түсэб болзорһоо урид дүүргэгдээ һэн.

Долоон жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа байһан Клюевскэ, Улаан-Үдын заводуудай, Онохойн модоной комбинадай хүдэлмэрилэгшэд һараһаа һарада оло мянган кубометр хюрөөдэмэл модо оронойнгоо арадай ажахыда эльгээнэ.

Һүүлэй үедэ модо хюрөөдэдэг үйлэдбэритэй предприятинуудта ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ зорилгоор шэнэ техникэ, түрүү технологи хэрэглэхэ талаар ехэ юумэн хэгдэнэ. Сэлэнгын модоной бааза (Прибайкалиин аймагай) гансахан модо хюрөөдөөд байдаггүй, элдэб мебель хэдэг, стандартна гэрнүүдые бүтээдэг ехэ предприяти болонхой. Мүнөө тус баазын мебель бүтээдэг цехтэ шэнэ түхеэрэлгэ тодхогдожо байна. Тэрэнэйнь ашаглалгада үгтэхэдэ, республикымнай ажалшад тус предприятиһаа һайн шанартайгаар бүтээгдэһэн стол, стул, шифоньер, бусад мебель бүри олоор абадаг болохо. Тэрэшэлэн Байгалай модоной баазада техническэ зэбсэгжэлгын талаар ехэхэн хубилалта хэгдээ. Модо хюрөөдэхэ шэнэ цех ашаглалгада оробо. Тэндэнь онъһожоруулагдамал конвейерһээ эхилээд элдэб янзын хабтагай хюрөөдэхэ түхеэрэлгэ хүрэтэр олон юумэн тодхогдонхой.

Модо хюрөөдэдэг олонхи предприятинуудай коллективүүдэй абаһан уялгаяа дүүргэжэ байгаашье һаань, зарим предприятинуудта бүтээгдэдэг продукциин өөрынь үнэ хямдарнагүй. Жэшээнь, Онохойн модоной комбинадай стандартна гэрнүүдэй үйлэдбэри дээрэ онъһожоруулгын хүдэлмэриин хангалтагүй дээрэһээ ажалайнь бүтээсэ бага, шанарыньшье бирагүй. Эдэ дутагдалнуудые усадхажа, ассортиментынь талаар түсэбөө сүм дүүргэхын түлөө тэмсэл үргэдэжэ байна.

Н. Хузин.

ХАНИ ЁҺОНОЙ УУЛЗАЛГА

Һаяхан Бэшүүрэй, Мухар-Шэбэрэй аймагай суглуулагдамал командануудай хоорондо футболоор нүхэрэй ёһоной уулзалга болобо. Мүрысөөнэй түрүүшын хахадта алишье талань тоо нээжэ шадабагүй. Хоёрдохи таймда мухар-шэбэрэйхид шангаар добтолжо, нааданай эхилһээр 35-дахи минутын үнгэрөөд байхада нүгөөдүүлэйнгээ ворота руу бүмбэгэ сохижо оруулба. Энэнь түрүүшын, теэд... һүүлшын бүмбэгэ боложо, айлшадынь 1:0 гэһэн тоотойгоор илажа, нютагаа бусаба.

Г. Аширов.

ХОШОН ҮГЭНҮҮД

ДҮРБЭН БЭРХЭ:

Нажартаа халуун бэрхэ,
Үбэлдөө хүйтэн бэрхэ,
Тала дунда тэргэеэ эбдэхэ бэрхэ,
Тэн наһандаа һамганһаа һалаха бэрхэ.

ДҮРБЭН МЭХЭ:

Гурбан эрые хаяһан эхэнэр мэхэтэй,
Гурбан эрдэни гэһэн хувараг мэхэтэй.
Гоби талын үнэгэн мэхэтэй,
Губижа ябаһан гуйраншан мэхэтэй.

ДҮРБЭН ҺЭБХИ:

Хооһон хэлээр хэлэгшэ хүн һэбхи,
Бодолгүйгөөр эмнэһэн эмшэн һэбхи,
Дурагүй байжа таалагша һэбхи,
Мэдээгүй байжа хэлэгшэ һэбхи.

ДҮРБЭН ООДОН:

Үбэлэй һарын үдэр оодон,
Үбшэн хүнэй наһан оодон,
Эрьюу хүнэй ухаан оодон,
Үндэр тэмээнэй һүүл оодон.

ДҮРБЭН УРУУ:

Наймаагаа алдаһан наймаашан уруугаа,
Садаагүй гахайн хушуун уруугаа,
Хулгайша хүнэй нюдэн уруугаа,
Һамгандаа мэдэгдэһэн эрэ уруугаа.

С. Балдаевай суглуулбариһаа.

Улаан-Үдэ хэлэнэ, харуулна

Мүнөөдэрэй телевидениин программа

19.00—һүүлэй мэдээсэлнүүд. 19.10 — Үхибүүдтэ зориулагдаһан дамжуулга. 19.30—Мультфильмнүүдэй суглуулбари. 20.00—«Манай һургуулида» гэһэн киноочерк. 20.10—«Государство—это мы» гэжэ кинофильм. 20.30—«Спасенное поколение» гэжэ уран һайханай фильм. 22.00—Үглөөдэрэй дамжуулгын программа.

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур

1962 оной июнин 1.

АРЮУН НАНГИН ХЭРЭГ

(Түгэсхэл. Эхиниинь 3-дахи нюурта)

байгша оной июлиин 9-дэ, Москвада болохоёо байгаа Бүхэдэлхэйн конгрессэ һайнаар бэлэдхэе гэжэ уряалһан байнад.

Дэлхэйдэхи уласхоорондын байдалай түбэгтэй боложо шангадаад байһан мүнөөнэй оршон байдалда бүгэдэ ниитээрээ буу зэбсэг хуряаха, эб найрамдал хамгаалха асуудал зүбшэн хэлсэхэ Бүхэдэлхэйн конгрессэй манай ороной ниислэл Москвада зарлагдаһаниинь тушаан болоһон ушар бэшэ. Юундэб гэбэл, эбтэй амгалан байдалай, арадуудай аха дүүгэй барисаанай бата хэрэм боложо Советскэ Союз дэлхэйдэ алдаршанхай ха юм. Эгээл тиимэһээ манай замби түбиин орон бүхэндэ эб найрамдал хамгаалхын түлөө, арадуудай аха дүү мэтэ эбтэ амгаланаар ажаһуухын түлөө, түрмэ шоронһоо, сүлэлгэ хэһээлтэһээ айнгүйгөөр эрэлхэг баатараар тэмсэгшэдэй 2000 гаран делегадууд ба айлшад манай ниислэл хотодо сугларжа, ажалша зоной юунһээшье үлүүгээр хүсэжэ байһан эб найрамдал сахин хамгаалха асуудал зүбшэн хэлсэхэнь.

Тэдэнэр манай орон дотор үхибүүдтэ ямар ехэ анхаралай табигдадаг байһые хараха, манай хүнүүдэй зохёон байгуулхы амгалан тайбан ажалтай танилсаха.

Манай Совет болон бусад социалис оронуудта ургажа ябаһан залуу үетэниие хүмүүжүүлгэдэ угаа ехэ анхарал оролдолго гүрэнэй, партиин зүгһөө табигдадаг байна. Түрэһэн түрүүшынгээ үдэрһөө эхилээд үхибүүн бүхэн гүрэнэй, общественн анхаралда абтадаг гээшэ. Манайда 220 мянган һургуули хүдэлнэ. Миллион шахуу үхибүүд интернат-һургуулинуудта хүмүүжэнэ. Холо хүдөө мал дээрэ хүдэлдэг һаалишад, хонишод, үхэршэд интернат-һургуулиин аша туһые мэдэхэ болонхой. Манай үхибүүд ухаан бодолоо, махабадаа элүүр энхээр хүмүүжүүлхэ дүүрэн аргатай. Тэдэнэй мэдэлдэ хоёр мянга долоон зуун пионерэй ордонгууд, байшангууд, залуу технигүүдэй ба залуу натуралистнуудай табан зуу гаран станцинууд, хэдэн олон стадион, паркнууд, театрнууд, түмэр зам болон лагерьнууд үгтэнхэй. Гансахан энэ жэлдэ долоон миллион үлүүтэй һурагшад пионернүүдэй лагерьнуудта амаржа, аяншалгада ябажа, махабадаяа хатуужуулханъ.

Партиин XXII съезд манай орондо коммунизм байгуулха хорин жэлэй түсэб баталан абаа. Тэрэ түсэбөө бэелүүлээд байхадамнай, элбэгэй далай билтарха: «хүн бүхэнһөө шадалайнь зэргээр, хүн бүхэндэ хэрэглэмжынь зэргээр» гэһэн хубаарилгын коммунис ёһо гурим бэелүүлэгдэхэ юм. Одоол тиихэдэ дутагдал гэжэ мэдэхэгүй, бүхы талаараа хүгжэһэн хүнүүдые хүмүүжүүлхэ арга бии болохо. Зүгөөр тиимэ баян дэлгэр общество байгуулхын тула бидэнэр бүри мүнөөнһөө эхилжэ, эрхим һайнаар, габшагай шангаар ажаллаха зэргэтэйбди. Юундэб гэхэдэ, коммунизм гээшэмнай уряал, юрөөлөөр бэшэ, харин ажалаарлэ, имагтал ажалаар байгуулагдаха юм. Коммунизм байгуулхымнай тулада манда эб найрамдал хэрэгтэй.

Эрдэм наукын гайхамшагта илалтануудые туйлажа, замбуулин юртэмсын захагүй уужамаар дүүлижэ байгаа мүнөө үедэ, хүн амитанай ажабайдалые түргэнөөр һайжаруулха арга боломжын угаа ехэ боложо байгаа мүнөө саг үедэ дэлхэй дээрэхи 900 миллион үхибүүдэй 600 миллиониинь туйлай хүшэр хүндэ байдалда оршожо байна. Капиталай эзэрхэжэ байһан оронуудта балшар багахан наһанһаа үгытэйшүүлэй үхибүүд баяшуулай барлаг болон зобоно. Эрдэмдэ һураха зөөри шадалгүй дээрэһээ һургуулиин наһанай хэдэн миллион үхибүүд үзэг бэшэг мэдэхэгүй, үтэли харанхы байдалда оршоно. Капиталай эгээн баян орон США-дашье һургуулиин 140 мянган байра дутана. Байра байдалай муу дээрэһээ элдэб үбшэндэ нэрбэгдэжэ, үхибүүд балшар бага наһанһаа Иран, Турци болон бусад орондо олоороо үхэнэ. Нарайгаа тэжээхэ хүхэндөө һүгүй, шашхаһан нялхаяа тэбэрһэн үлэн туранха, хэхэ ажалгүй, орохо гэргүй эхэнүүдтэй Урда Корейдэ ушаржа болохо юм. Иимэ зоболонто, үлэнхэ, туранха, үгытэй ядуу байдал арад зондо капитализм асарна. Империалис монополистнуудһаа боложо хүн түрэлтэн аяар 120 миллиард доллар жэл бүхэндэ сэрэгэй хэрэгтэ гаргашалха баатай болоно. Энэ ехэ мүнгөөр 180 миллион байрын гэр барижа болохо байгаа. Хэды олон һургуули, больницануудые энэ мүнгөөр барижа болохо байгааб.

Дэлхэй дээрэ үлэнхэ, туранха, ядарһан тулиһан, эрдэмдэ һураха аргагүйдэһэн нэгэшье үхибүүнэй байхагүйн тулада, үхибүүн бүхэнэй наадатай, энеэдэтэйгээр, садхалан, дулаанаар хүн болохын тулада, зол жаргалтай байхын тулада дэлхэйн орон бүхэнэй юрын хүнүүд тэмсэнэ. Тиимэ эрхэ байдал хангахын тулада эб найрамдал сахин хамгаалха, дайн сэрэгэй аюул саран үгы хэхэ хэрэгтэй байһые бүри һайнаар ойлгожо, бүри эршэтэйгээр бүгэдэ ниитээрээ буу зэбсэг хуряахын, эб найрамдал хамгаалхын түлөө улам улам эршэтэйгээр хүсэ нэмэн тэмсэнэ.

Энхэ амгалан байдал сахин хамгаалхаһаа, тэрэниие эршэтэ габшагай ажалаараа бэхижүүлхэһээ арюун нангин, шухала хэрэг хаана байха бэлэй!

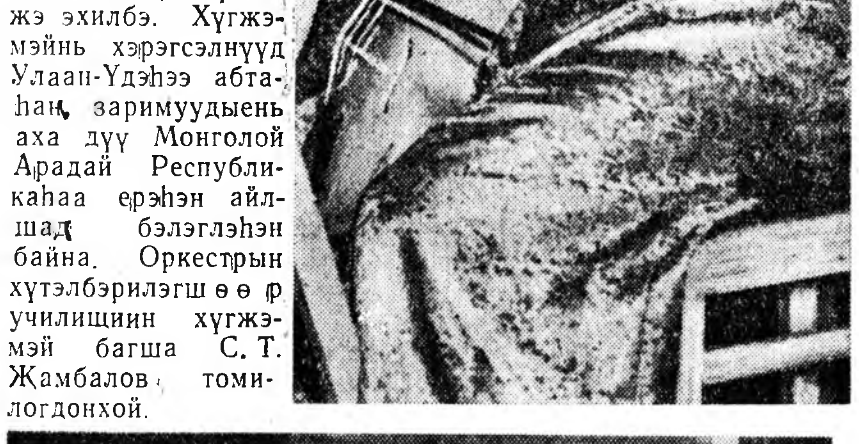
С. БАДМАЕВ,
Эб найрамдал хамгаалха Буряадай республиканска комитедэй секретарь.

МАНАЙ ХҮРШЭНЭРТЭ

Буряадай Агын национальна округто соёл гэгээрэлэй эмхи зургаанууд жэлһээ жэлдэ олошоржо байна. Округой колхоз, совхоз, һургуули бүхэндэ уран һайханай коллективүүд байгуулагдажа, һонирхолтой концерт, зүжэг наада табидаг болонхой. Ага тосхондо арадай театр нээгдээд, тэрээндэ хабаадагшад саг сагтаа хүдөө гаража, колхозни гуудта, совхозой хүдэлмэришэдтэ концертнүүдые харуулна.

Бүри һаяхан эндэхи багшанарай училищида буряад арадай инструментнүүдэй оркестр эмхидхэгдээд, хүдэлжэ эхилбэ. Хүгжэмэйнь хэрэгсэлнүүд Улаан-Үдэһээ абтаһан, заримуудыень аха дүү Монголой Арадай Республикаһаа ерэһэн айлшад бэлэглэһэн байна. Оркестрын хүтэлбэрилэгшөөр училищиин хүгжэмэй багша С. Т. Жамбалов томилогдонхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Залуу хүгжэмшэд концертдэ бэлдэжэ байна. 2. Дуушад репетицэдэ.
В. Крушельницкиин фото, текст.

Сагай уларил

Гидрометбюрогой мэдээсэлһэнэй ёһоор, мүнөөдэр республика дотор най сэлмэжэ, бүрхэжэ байха. Зарим нютагуудаар бага зэргэ бороон орохо. Зүүн тээһээн һэбшээ, һалхин болохо. Улаан-Үдэдэ үглөөгүүр 0—2, үдэрынь 8—10 градус дулаан байха.

Июниин 2-һоо июниин 6 болотор республика дотор сэлмэжэ, заримдаа бүрхэжэ байха. Хура бороон орохогүй. Хойто аймагуудаар һүниндөө шииг унаха. Зүг бүхэнһөө һулаханаар һалхилха. Хойто аймагуудаар һүниндөө 3 градус хүйтэнһөө 2 градус хүрэтэр дулаан, урда аймагуудаар 5—10 градус хүрэтэр дулаарха. Үдэрынь 20—25 градус дулаан болохо.

Спортын һонин

Республикын чемпионат дээрэ

Футболоор республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн майн 5-да эхилээд, мүнөө үргэлжэлһөөр. Тус уулзалгануудта Улаан-Үдын 10, хүдөөгэй районуудһаа 4 команда хабаадалсана. Дүримэй ёһоор команда бүхэн 2—2 дахин уулзаха (өөрынгөө, нүгөөдүүлэйнгээ талмай дээрэ) юм.

Үнгэрһэн жэлдэ республикын чемпионой нэрэ зэргэдэ Закаменск городой «Металлург» команда хүртэһэн байгаа. Харин мүнөө үедэ хэниинь илажа гараха юм гэжэ уридшалан хэлэхэнь бэрхэтэй. Ушарынь мүрысөөнэй дүүрэхэнь үды, 5 һарын туршада үргэлжэлхэ юм. «Түрүүшын зургаан уулзалгын дүн хаража үзэхэдэ, нэгэшье алдаагүй, 12 очкотой болоһон «Байкал» команда жэгдэ һайнаар наадажа ябана.

Гусиноозерск городой «Шахтер» командынхид Улаан-Үдын «Торпедо», «Пищевик» командануудые илаһанайнгаа удаа, «Байкал» командада 2:3 гэһэн тоотойгоор өөрынгөө талмай дээрэ алдаба.

Тиигэжэ «Байкал» команда түрүүлжэ, удаань «Шахтёрой» футболистнар ябана. Уулзалганууд үргэлжэлһөөр.

Шатар

Улаан-Үдын үнинэй шатаршадай уулзалга һаяхан дүүрэбэ. Тэрээндэ долоон шатаршад — Цыденов. Игумнов, Павлов, Степанов, Мамилов, Санжин, Житомирский гэгшэд хабаадалсаа. Эдэнэй олониинь республикын болон городой чемпионой нэрэ зэргэдэ нэгэтэ бэшэ хүртэһэн байха.

Шанга тулалдаанай һүүлдэ 6-һаа 5 очко абаһан пенсионер Бадмацыбик Базаржапович Цыденов, спортивна бүлгэм болон организацинуудай Союзай хүдэлмэрилэгшэ Александр Михайлович Игумнов гэгшэд нэгэдэхи, хоёрдохи һууринуудые хубаалдаба.

В. Мамилов.

ХИЛЫН СААНАҺАА

РУМЫНИИН ЗАЛУУШУУЛАЙ СОЮЗАЙ ПЛЕНУМ

БУХАРЕСТ, майн 30. (ТАСС). РНР-эй залуушуулай Союзай Центральна Комитедэй үргэдхэгдэһэн пленум хоёр үдэрэй туршада тэндэ болобо.

Румыниин хүдэлмэришэнэй партиин Центральна Комитедэй апрелиин пленумэй шиидхэбэринүүдэй, Агууехэ национальна суглаанай ээлжээтэ бэшэ сессиин тогтоолой үндэһөөр Союзай организацинуудай урда табигдаһан зорилгонууд тухай элидхэлые залуушуулай Союзай Центральна Комитедэй нэгэдэхи секретарь В. Трофин хэбэ. Пионернүүдэй, һургуулиин һурагшадай, студентнүүдэй зунай амаралтада бэлдэхэ, тэрэниие үнгэргэхэ тухай мэдээсэл пленумдэ хэгдэбэ.

Советско-Малийска коммюникедэ гар табигдаба

Советско-Малийска хамтын коммюникедэ майн 30-да Кремлиин Ехэ ордон соо гар табигдаба.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев, Малиин Республикын гүрэнэй толгойлогшо, правительствын түрүүлэгшэ Модибо Кейта коммюникедэ гар табяа.

СССР-эй болон Малиин Республикын тусхай тушаалтан хүнүүд, советскэ болон гадаадын оронуудай журналистнууд, кинохроникын, телевидениин, радиогой түлөөлэгшэд гар табилгын үедэ байлсаа.

(ТАСС).

12 часай туршада ехэ забастовко болобо

ПАРИЖ, майн 30. (ТАСС). Газ гаргадаг заводуудай, электростанцинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй 12 часай забастовко Франциин бүхы газар нютагуудаар ехэ амжалтатайгаар үнгэргэгдэбэ. Тэдэнэр салин хүлһыемнай 11 процентээр дээшэлүүлэгты гэһэн эрилтэ табина. Ажалшадай эдэ забастовкын һүртэ хүсэтэйгөөр үнгэрһэниие буржуазна газетэнүүд мэдэрхэ баагай болоо. Ажалай бүгэдэ ниитын конфедерацида хабаададаг профсоюзууд бултадаа эб хамта тэмсэһэн байна бшуу. Нэгэ бага бэшэндээ орходоо ехэ салин хүлһэ абадаг усоөхэн бүлэг хүнүүд эдэ профсоюзуудай нэгэдэлые бутаргаха һэдэлгэ гаргаһан байна. Христианска ажалшадай Французска конфедераци, «Форс Увриер» гэдэг профсоюз энэ хорото аашыень буруутуулба.

Тиигэжэ энергетическэ промышленностиин 100 мянга гаран хүдэлмэрилэгшэд байра байдалаа һайжаруулхын түлөө эрид шиидэнгеэр тэмсэхэ байһанаа тодорхойлон харуулба. Зүгөөр салин хүлһэ дээшэлүүлхэ тухайда правительство профсоюзуудтай хэлсээнүүдые хэхэ хүсэлгүй. Харин энэ һүртэ ехэ забастовко правительствода шангаар уридшалан һануулһан ушар болоно гээд Францида тоолоно.

Газ гаргадаг заводуудай, электростанцинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй забастовкын үнгэрһэнэй һүүлээр профсоюзна организацинуудай ... уряагаар Парижай ... рогой хүдэлмэрил... тэмсэлдэ бодобо. Са... хүлһыемнай дээшэл... лэгты, ажалаймнай ... хэ байдалые һайжар... лагты гэһэн эрилтэ ... нэр табина.

ТОКИО. **Японой залуушуул США-гай ... сольствын байшангай дэргэдэ ехэ ... хэбэ. Рождество арал дээрэ ядерна ... США-гай туршажа байһаниие эдэнэр ... шаана.**
АП—ТАСС-ай фотохронико.

ФРГ-дэ американска ракетнэ подразделени бии болгогдобо

БОНН, майн 30. (ТАСС). Американска шэнэ ракетнэ подразделени Рокенхаузенда (Пфальц) бии болгогдобо. Энэ подразделени «Ника-Геркулес» түхэлэй ракетээр зэбсэгжэнхэй. НАТО-гой ... болохо Пфальц гэдэгые ... ракетнэ шэнэ подраз... сахин хамгаалха юм гээ... дохи артиллерийскэ бриг... генерал Персонс мэдүүлэ...

Таиландда СЕАТО-гой зэбсэгтэ хүсэнүүдые бии болгохоор хараалагдана

КАНБЕРРА, майн 30. (ТАСС). Таиландда СЕАТО-гой саг үргэлжэ байха зэбсэгтэ хүсэнүүдые бии болгохо түсэб табигдажа байна гээд «Сидней Морнинг Гера...» гэдэг австралийска газет... дээсэбэ.

Редакторай орол...
М. Н. НИМА...

СОНОСХОЛ

Июниин 3-да. Буряадай АССР-эй 25 жэлэй ойн ... рэмжэтэ стадион соо.

АРАДАЙ ЗУГАА НААДАН БОЛОХО.
ПРОГРАММАНЬ:
Дмитрий Покрассай
хүтэлбэреэр Москвагай эстрадна оркестр наадаха.
Республикын эрхим гимнастнууд шадабаряа ... руулха.
Городой Пионернүүдэй байшангай уран һайхана... бүлгэм наада табиха.
Республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө футбол... матч болохо. «Локомотив» (ПВЗ) «Урожай» хоёр ... лалдаха.
Зугаа наадан үдэрэй 1 часта эхилхэ. Эдэ бүгэд... хараха билет 1 түхэриг сэнтэй.
Стадионой, мяханай комби надай клубай, шэлэй ... водой клубай, универмагай кассануудта майн 31-һээ ... биледүүд худалдагдажа эхилээ.

Дирекци.

Манай адрес, телефон...

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Т... ФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора — 46-32, зам. редактора — 32-74, ответ. секретаря—27-37, отделов партийной жизни ... пропаганды—24-74, сельского хозяйства и советского строительства—47-59, промышленности и транспорта, информации —35-14, культуры и литературы и искусства—34-05, ... и рабселькоров—40-49, отдел переводов и корректоров — 35-95, . бухгалтерия — 37- 32. Для междугородных переговоров—16.

Гор. Улан-Удэ, типография Министерства культуры Бурятской АССР.

Н00887, Зак. № 2687.